

**TÜRKİYE
DEMİRYOLLARI İŞÇİ SENDİKALARI
FEDERASYONU
ESKİŞEHİR**

**1957 - 1959 DEVRESİNE AİT
ÇALIŞMA RAPORU**

ALTAN MATBAASI

1 9 5 9

Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu'nun
İzmirde yapılan Umumi Hey'et Toplantı
G ü n d e m i

14/9/1959 Pazartesi günü

- 1 — Yoklama ve açılış,
- 2 — Kongre Divanı seçimi
- 3 — İdare Hey'eti ve Murakıp raporlarının okunması
- 4 — Okunan raporların müzakeresi,
- 5 — Komisyonların seçimi
  - A - Ana Nizamname ve mali komisyon,
  - B - Çalışma ve Dilekler komisyonu,
  - C - Federasyon hesaplarını tetkik komisyonu

15/9/1959 Salı günü

- 6 — İdare ve murakıp raporları hakkında ilgililerin cevabı, Hesap tetkik komisyonu raporunun okunması, müzakeresi ve İdare heyetiyle murakıpların ibrası,
- 7 — Ana Nizamname ve mali komisyon ile Çalışma ve dilekler komisyonunun hazırlanmış olduğu raporların müzakeresi ve kabulü.

16/9/1959 Çarşamba günü

- 8 — Umumi heyet toplantısı sebebiyle 15.8.1959 tarihinde kapanmış olan hesap tarihinden bu güne kadar yapılan mısrafların tasvibi
- 9 — Federasyonun yeni devre-ine ait tahmini Gelir-Gider bütçesinin müzakeresi.
- 10 — Çeşitli Seçimler ve tasnif hey'etinin tesbiti,
  - A - İcra Hey'etinin seçimi,
  - B - İdare hey'etinin seçimi
  - C - Murakıp ve Haysiyet divanı seçimi
  - D - Türk-İş kongresine gidecek Federasyon Delegelerinin seçimi,
- 11 — Federasyonun gelecek devre toplantı mahallinin tesbiti ve kapanış

1957 - 1959 DEVRESİ FEDERASYON İDARE HEY'ETİ

T Ü R K İ Y E
DEMİRYOLLARI İŞÇİ SENDİKALARI
FEDERASYONU
E S K İ Ş E H İ R
1957 - 1959
ÇALIŞMA RAPORU

DEMİRYOLLARI İŞÇİLERİNİN MUHTEREM TEMSİLCİLERİ;

Kuruluşunun 7. yılını idrak eden TÜRKİYE DEMİRYOLLARI İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU'nun 4. devre Umumî Hey'et toplantısını mensuplarımıza, Müessese ve Memleketimize hayırlı, uğurlu olması temennisiyle açıyoruz. Bu vesileyle Sayın Delegeleri, Muhterem misafirleri ve yakın alâkalarıyla müftehir olduğumuz basın mensuplarını hürmet ve muhabbetle selâmlarız.

MUHTEREM DELEGELER;

1957 yılı Eylül ayında Adana'da yapılan Umumî Hey'et toplantısında, bizlere emanet edilen Federasyon'un manevî şahsiyetini bugün sizlere teslim etmek ve faaliyetimizin de hesabını vermek için huzuruza gelmiş bulunmaktayız.

İcra ve İdare Hey'eti olarak iki senelik faaliyetimizde, mensubiyetiyle iftihar eylediğimiz topluluğa faydalı olabilmek için gösterişten uzak, ciddi çalışmalar rehberimiz olmuştur.

Daha fazla netice alınamamasının başlıca sebebini, Sendikal hareketlerimizi mevcut olan mevzuatla bağdaştırmanın gayrî mümkün oluşunda, başka bir deyimle Sendikal hareketlere karşı son zamanlarda, Memlekette hissolan tahammülsüzlüğün mevcudiyeti şeklinde mütalâa etmek, gerekir kanaatindeyiz.

Bir tarafta talepler, diğer tarafta topluluğun Sendikacılık mevzuundaki anlayışı, idarecilerin teminatsız ve gayrî müsait şartlar içinde çalışması muvacehesinde; bundan ileri inkişaf kaydedilememiştir.

Bu haller karşısında alınan neticeyi bir başarı saymanın, isabetini takdirinize bırakıyoruz.

Devremiz içinde gerek Sendikalardan, gerekse Umumî Hey'et ve Temsilciler Meclisinden intikâl eden meselelerin yarından fazlası halledilmiştir. Bir kısımlarının da neticesine intizar edilmektedir.

Bu meselelerin biraz sonra izahını yapınca, bilhassa sağlanmış olan menfaatlerin mahiyeti itibariyle büyük bir değer taşıdığı anlaşılacaktır.

İhtilâf yollarından ziyade, anlaşma ve müzakere yoluyla temin edilen netice, her bakımdan daha müsbet ve başarılı olmuştur. Devremiz içinde Teşkilâtımızın da aynı yolu takip etmesi, Federasyonumuzun tutumunu tasvip ve takviye etmiş, hemahenk çalışmalarla birliğimiz en küçük

şekilde zedelenmemiştir. Bu başarılı mesaiyi küçümsiyerek hafife almak, büyük bir haksızlık olur. Bir Basın organımızın bulunmayışı ve teşkilâtla istenildiği gibi temaslara yapılamamış olmasından dolayı; yapılanları lâyıkıyla etrafa aksettirmek mümkün olamamıştır.

Bu ve buna benzer noksanlıklarımızın bulunmasına rağmen, küçümsemeyecek şekilde müsbet neticeler alınmıştır.

Bu başarımızı, Müessese ile Federasyonumuz arasında tesis edilen iyi münasebet ve karşılıklı anlayışın, bir neticesi olduğunu arz etmek isteriz. Faaliyetimizi ve gelecekteki temennilerimizi aşağıdaki şekilde tasnif etmekle ifadeye çalışacağız:

- I — FAALİYETİMİZİN BAŞLANGICI,
- II — HÜKÜMET VE İŞVERENLE MÜNASEBETLERİMİZ,
- III — HALLEDİLEN MESELELERİMİZ,
- IV — HALLİNE İNTİZAR EDİLEN MESELELERİMİZ,
- V — TÜRK-İŞ'LE MÜNASEBETLERİMİZ,
- VI — SENDİKALARLA FEDERASYONUMUZ ARASI MÜNASEBETLER,
- VII — SON ZAMANLARDA SENDİKACILARA KARŞI, İDARECİLERİN TUTUMU,
- VIII — İŞÇİLERİN EMEKLİ SANDIĞI, İŞÇİ SİGORTALARI, ÖLÜM VE YARDIMLAŞMA DERNEKLERİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİMİZ,
- IX — FEDERASYONUN MALİ DURUMU,
- X — ÜCRET POLİTİKASI - İŞDEĞERLENDİRME VE ÇALIŞMA SİSTEMİ.

I — FAALİYETİMİZİN BAŞLANGICI :

1 — Adana'da yapılan Umumî Hey'et toplantısında Genel Sekreterliğe seçilmiş olan Sivas Delegesi Şerafettin Akovan'ın Eskişehir'e nakli hakkında, dilekçe vermiş ve muamelesi de icra edilirken, ailevi mazeretine bina'en Eskişehir'e gelebileceğini beyanla nakil emrinin iptâlini talep etmek suretiyle, Genel Sekreterlik görevinden de istifa ettiğini bildirmiştir.

Arkadaşımızın mazereti İcra Hey'etimizce yerinde görüldüğünden nakil emrinin iptaline tevessül edilmiş, bu sebeple Eskişehir'e nakli durdurulmuştur.

Genel Sekreterlik kalan Federasyonun daha fazla müşkül mevkiye düşmemesi için, Federasyon Ana-nizamnamesinin İcra Hey'etine tanınmış olduğu 22. maddedeki selâhiyete istinaden, İcra Hey'etinin ittifakiyle Es-

kışehir'de Niyazi Turnalı muvakkaten Genel Sekreterlik görevini yapmak üzere çağrılmıştır. 26/10/1957 tarihinde vazifeye başlıyan Niyazi Turnalı bu vazifesini görmekte iken 28/1/1958 tarihinde normal toplantısını yapan, Federasyon İdare Hey'eti Genel Sekreterlik mevzuunu da müzakere etmiş, neticede Federasyon İdare Hey'eti üyesi olan Ahmet Çatakçınler'in, Genel Sekreterliğe getirilmesi karar altına alınmıştır.

Bu sebeple Niyazi Turnalı muvakkat vazifesinden ayrılmış, yerine Ahmet Çatakçınler 3/3/1958 tarihinde vazifesine başlamıştır.

2 — Federasyon İdare Hey'etinde, Ahmet Çatakçınler'in Genel Sekreterliğe seçilmesi üzerine vukua gelen boşluğun doldurulması için, Federasyon İdare Hey'etinin 28/1/1958 tarihindeki, kararı gereğince yedek üyelere en çok rey alan İskenderun Delegesi ve Sendika Başkanı Necati Gürün asil üyeliğe çağrılmıştır.

3 — Federasyon İdare Hey'etinde vazifeli olan, Adana Sendikası'ndan Ömer Şahbazoğlu hiç bir sebep yokken 29.4.1958 tarihinde Federasyona göndermiş olduğu bir mektupta, gerek şahsî işlerinin ve gerekse diğer Cemiyetlerdeki işlerinin çokluğu münasebetiyle, Sendika üyeliğinden ve Federasyondaki görevinden istifa ettiğine dair dilekçesi okunmuştur. 15/7/1958 tarihli Federasyon İdare Hey'eti oturumunda müzakere edilerek istifası kabul edilmiş ve yerine yedek üyelere en çok rey alan Ankara Sendikası'ndan Celâl Esemem'in İdare Hey'etine çağrılmasına karar verilmiş ve gereği yapılmıştır.

4 — 1957 Eylülünde Adana'da yapılan Umumî Hey'et toplantısında tanzim edilen Kongre zaptı Federasyon tarafından teksir edilerek 28/9/1957 tarih ve 1-0/2055 sayılı Tamimle Sendikalara gönderilmiştir.

5 — Federasyona, bir ikametgâh temini için bu devre sarfedilen mesai müsbet sonucu bağlanmıştır. Federasyonun bizzat kendi imkânlarıyla bir Bina temin etmesinin bugün için mümkün olamayacağı nazara alınarak, İdare nezdinde teşebbüse geçmiş Eskişehir'de bulunan ve İdareye ait olan bir Binanın Federasyonumuza tahsisi üzerinde faaliyet sarfedilmiştir. Çeşitli safhalar arzeden bu husus, bazen arsa ve bazen de hazır Bina verilmesi şeklinde (Bilhassa takdir edilecek meblâğ mukabilinde mülkiyet esasına istinaden) tevali eden muamele tarzı mümkün olamamış, ancak 5 sene vadeli kira karşılığı halen Federasyonun ikamet ettiği Bina temin edilmiştir.

Bir kısım arkadaşlarımızın da görmüş olduğu gibi, Federasyon için Eskişehir'de temin edilen Bina Bahçesiyle birlikte 786 M². üzerine inşa edilmiş ve Federasyonumuzun her türlü ihtiyacına cevap verecek hale gelmiştir.

İstasyonda bulunan bu Binanın Federasyonumuza tahsisinde, büyük payı olan Umum Müdür sayın Safa Yalçuk ile TCDD. İdare Meclisi Reis

ve Azalarına teşekkürü bir vazife biliriz. Bu Binanın Federasyona tem-
liki için vazifeli arkadaşlarımızdan gayret ve İdaremizden de anlayış bek-
lediğimizi bilvesile arz ederiz.

II — HÜKÜMET VE İŞVERENLE MÜNASEBETLERİMİZ :

Teşkilâtımızın, müşterek ve Kanunî meseleleriyle alâkalı konular
üzerinde ilgili Vekâletlerle zaman zaman gerek şifahî ve gerekse yazılı
münasebetlerimiz devam edegelmiştir. Bilhassa İşçi ücretlerine yapılacak
zam mevzuunda, alınan netice hiç de tatmin edici olmamıştır. Emekli San-
dığı mevzuunda, keyfiyet Sayın Başvekilimize kadar intikal ettirildiği
halde, halli hususunda bir inkişaf kaydedilememiştir.

Bu hususat, Raporumuzdan takip edilecek olursa meselenin önemi
daha iyi anlaşılacağı gibi, şikâyetlerimizde de ne dereceye kadar haklı
olduğumuz teslim edilecektir.

Bilhassa Kanunî mevzuatın sür'atle ele alınması; İş hayatımızın in-
kişafı ve İşçinin İş hayatını benimsemesi bakımlarından ehemmiyeti haiz
meselelerin başında gelir. Bu meselelerimizin bir an evvel tahakkuku için
Hükümetimizin alâkasını beklemekteyiz.

Meselelerimize en fazla muhatap olan TCDD. İdaresiyle Federasyon-
muz arasında, tesbit edilen bir prensip anlaşması gereğince; tesis olunan
müzakere sistemi ahenk ve intizamı bozulmadan bugüne kadar devam
edegelmiştir.

Bu ileri görüşü kabul eden Sayın Umum Müdürümüzle İdarecilerine
teşekkür ederiz.

Bu prensip anlaşmasına göre:

a) Mahallî Sendikaların talep ve meseleleri her üç ayda bir İşletme
veya Fabrikalar Müdürlüğünde, yapılan toplantılarda görüşülmek sure-
tiyle halli cihetine gidilmektedir. Mümkün olmadığı takdirde meseleler
Federasyona intikâl ettirilmek suretiyle tasnife tabi tutulması sağlanmış
bulunmaktadır.

b) Umumî dilek ve meseleler üzerinde Umum Müdürlüğe karşı Fe-
derasyon İdare Hey'eti muhatap olmakta ve her altı ayda bir Umum Mü-
dürlükte yapılan toplantılarda meseleler müzakere edilmektedir. Taraf-
larca müsbet telâkki edilen bu mesaiden iyi neticeler alınmaktadır.

III — HALLEDİLEN MESELELER :

SAYIN ARKADAŞLAR;

Federasyonumuz gerek Vekâletler ve alâkalı makamlarla, gerekse
Umum Müdürlük arasında halline imkân bulduğu meseleleri, zamanın-

da Sendikalara bildirmekle beraber mahallinde Sendika kurulamamış olan İşyerleri Mümessilliklerine de bilgi vermiştir. Bu suretle hem Federasyonun faaliyeti duyurulmuş ve hem de bilgileri arttırılmak suretiyle bu yerlerde de Sendika kurulmasının teşviki sağlanmıştır.

Raporumuzda yer alan bu işleri detaylarıyla birlikte huzurunuzda arz ederiz.

1 — Ücretlere zam keyfiyeti;

Demiryolu İşçilerinin almakta olduğu ücretin kifayetsizliği hakkında 1958 yılı bidayetinde başhyan İdare ile karşılıklı müzakere, ancak 1959 yılı Mart ayında netice vermiştir.

Bilindiği gibi, 1958 senesi bidayetinde Sendikaların bu mevzudaki dileklerini tevhid eden Federasyon İdare Hey'eti, İşçilerin almakta olduğu saat ücretine (30) kuruş zam talebinde bulunmuştur. Bu talebi ve günbegün geçim şartlarının ağırlaşması sonunda, 24,25.12.1958 tarihlerinde Eskişehir'de toplanan Temsilciler Meclisinin -Sendika Başkanlarının- istekleri üzerine (30) kuruşun (75) kuruş olarak talep edilmesini ittifakla karara bağlamıştır. Federasyon İdare Hey'eti bu karara istinaden Umum Müdürlükte yapılan toplantısında ısrarla talepte bulunmasına ve bu sahada Sendikalarımızın da devamlı yardım ve müzaheretine rağmen, netice hiç birimizi tatmin etmemiştir.

İdarece yapılan zam miktarı, Hayat şartlarının ağırlığını gidermek gayesinden ziyade, Hükümetin kanaatine itba'en, diğer müesseselerdeki işçi ücretleriyle hem ayar kılınması keyfiyeti, takip edilmiştir.

TCDD. İşçileri Talimatnamesindeki ücret cetveline bağlı İşçilerin bağlanmış olduğu derecelere saat başına, 24 - 40 kuruş arasında ücret zammı yapılmıştır. Bu vaziyete göre yapılmış olan zammın miktarı, İş değer cetvelindeki asıl saat ücretlerinin % 17 ilâ 34 kuruşluk miktarını geçmemek üzere kademeli şekilde ve vasatî nisbeti de % 25 kuruşun durumunda kalmıya mahkûm edilmiştir.

Zam keyfiyeti, TCDD. İdare Meclisinin 11.3.1959 günü akşamı görüşülmüş ve neticesi Federasyon tarafından 12.3.1959 tarihinde tebellûğ edilir edilmez Teşkilâta telle bildirilmiştir. Daha mufassal malûmat ise 13.3.1959 tarih ve 1-0/3520 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

2 — İaşe bedelinin arttırılması;

TCDD. İşçiler Talimatnamesinin 111 ve 112. maddelerine istinaden Demiryolunda İaşe Merkezi bulunan İşyerlerinde günde bir öğün sıcak yemek ve yarım Ekmekle İaşe Merkezi bulunmayan yerlerde ise, bir Ekmek bedeli İşçilere meccanen verilmektedir.

7.1.1958 tarih ve 1-0/2300 sayılı, Sendikalara gönderilen Tamimde açıklandığı veçhiyle 1.1.1958 tarihinden itibaren yemek ücretinin 90 kuruşa ve Ekmek bedelinin de 50 kuruşa çıkarıldığı bildirilmiştir.

1959 senesinde bilhassa Gıda maddeleri fiyatında vukua gelen yükseliş sebebiyle, 90 kuruş ücretle 1500 kalori üzerinden yemek pişirilmesinin mümkün olamayacağı beyan edilmek suretiyle bu miktarın artırılması Federasyonumuz tarafından teklif edilmiştir.

Bu teklifimiz neticesi 26.6.1959 tarihinden itibaren yemek ücretlerinin 90 kuruştan 120 kuruşa ve ekmek bedelinin de 50 kuruştan 70 kuruşa çıkarılması sağlanmış, keyfiyet Federasyon tarafından 30.6.1959 tarih ve 1-0/3842 sayılı Tamimle de Sendikalara bildirilmiştir.

Bu suretle faaliyet devremizde İaşe ve Ekmek bedellerine iki defa zam yapılması sağlanmıştır.

3 — İlâç bedelinden alınan % 30 un kaldırılması;

Malûm olduğu veçhile gerek Demiryolu Personelinin ve gerekse Beyannamesine kayıtlı Aile efradının hastalığı halinde İdare Doktoru tarafından yapılan muayene sonunda verilen İlâçların (bilhassa tesbit edilen kadroya nazaran) İdare Eczahanesinde bulunmaması sebebiyle bunlar hariçten alınmakta idi. Hariçten alınan bu İlâç bedellerinin tutarının % 30 u Personel tarafından verilmediğiçe. Mezkûr ilâcın alınmasına imkân yoktu. Aynı zamanda bu fark Personel tarafından temin edilmiş olsa da, İlâcı almak için günlerce Eczahaneleri gezmek icabederdi. Bu hal İş gücünün ziyana sebebiyet vermekle beraber gaybubetten dolayı İşçinin noksan ücret almasına da sebebiyet vermekteydi.

Bu muamelenin istenilen faydayı sağlamadığı vesaiyle birlikte Umum Müdürlük toplantısında mesele isbat edilmiş ve neticede bu kabil İlâçların temininde Personelden para alınmaması sağlandığı gibi Eczahaneleri dolaşma külfeti de kaldırılmıştır.

Müsbet sonucu, Federasyon tarafından 5.3.1958 tarih ve 1-0/2454 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

4 — Başarı zammının bütün ödemelerde nazara alınması;

TCDD. İşçileri Talimatnamesine göre, İşçilere verilmekte olan Emek zammından başka Talimatnamenin 26/14. maddesi gereğince, saat başına 5 ilâ 15 kuruş arasında, Başarı Zammı isminde bir ücret ödenmektedir. İstihkak tediyesinde sadece fiilen çalışılan saatler karşılığı ödemelerde nazara alınan bu zammın hastalık, mezuniyet, hafta tatili, ikramiye gibi hakedişlerde nazara alınmadığı gerçektir.

Bu zammın hakediş olduğu, yapılan işlemin isabetsizliği üzerinde durulmuş ve yorucu bir mesaiden sonra dileğimizin isabeti teslim edilmiştir. Bundan böyle gerek çalışılan ve gerekse çalışılmadan yapılan tediye-lerde (İkramiyeler de dahil) Başarı Zammının Emek Zammı gibi nazara alınması temin edilmiştir.

Neticesi Federasyon tarafından 16.6.1959 tarih ve 1-0/3826 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

5 — B ve C gurubu işçilerin yemekten istifadesi;

Bilindiği gibi, TCDD. İşçiler Talimatnamesinin 111 ve 112. maddeleri gereğince D gurubuna dahil İşçilere yemek ve ekmek verilmektedir.

Aynı yerde çalışan ve omuz omuza iş gören bir kısım İşçiler ise (B ve C gurubu) İdarece muvakkat mahiyette telâkki edilerek, bunlar yemek ve ekmekten istifade edememekte idiler. Bu arkadaşlarımızın da aynı haktan istifadeleri üzerinde ehemmiyet ve ısrarla durulmuş, nihayet İşçiler Talimatnamesinin 4. maddesinin B ve C gurubunda hizmet gören bu İşçilerin de aynı şekilde yemek ve ekmekten istifadeleri sağlanmıştır.

Neticesi Federasyon tarafından 19.8.1958 tarih ve 1-0/2891 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

6 — İş değerlendirmenin revizyonu;

İş değerlendirmenin zaman zaman revizyona tabi tutulması gerektiğinden bu mesele üzerinde durulmuş ve 1957 senesi Şubat ayında ilk defa Sivas Demiryolu Fabrikalarında başlayan çalışma tarzı, uzun ve yorucu bir takip neticesinde ancak 1959 senesi ikmal edilebilmiştir.

1.4.1959 tarihinden muteberen tatbik edilecek yeni şeklin İşletme ve Fabrikalara ait cetvelleri Federasyonumuz tarafından 24.3.1959 tarih ve 1-0/3575 sayılı Tamimle Sendikalara gönderilmiştir.

7 — Kademe ücretinin temini;

İş değerlendirme sistemine göre, bulunduğu derecede, kadro kifayetsizliği dolayısıyla terfi edemiyen kimselerin gün geçtikçe, çoğalması sebebiyle Federasyon olarak her toplantıda buna bir çare bulunması keyfiyeti üzerinde durulmuştur. Neticede, bulunduğu derecede en az üç sene kalmış olan İşçilerin bu müddetten sonra her sene bir miktar zam görmek suretiyle iki üst dereceye kadar yükselmesini sağlayan UFKİ birleştirme cetveli (Kademe Ücreti) ortaya çıkmıştır.

Buna göre, bulunduğu derecede terfi etmemek şartıyla (İş değişikli-

ği olmaksızın) üç sene kalmış olan bir İşçi bundan sonra bir nisbet dahilinde ücret arttırımı görecektir. 1.6.1959 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bu şekil, Federasyon tarafından 2.7.1959 tarih ve 1-0/3858 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

8 — Yardımcı işçilerin de başarı zammından istifadeleri;

Bilindiği gibi, İş değer cetveline göre 9, 10 ve 11. derecelerde yardımcı vasfında çalışan İşçilerin başarı zamları (Başarı derecesi ne olursa olsun) saat başına 5 kuruştan fazla verilmemektedir.

Bunların da diğer İşçiler gibi başarı derecelerine göre saat başına, 5, 10 ve 15 kuruş verilmesi keyfiyeti her toplantıda üzerinde durulmuşsa da, alınan cevap İşçi ile yardımcı arasındaki fark bulunması zaruretinden ileri geldiği bildirilmiştir.

Yardımcı mahiyetinde telâkki edilen bu İşçilerin çoğuna kıymetli tezgâhların teslim edildiği ve verim de sağladıkları Federasyonumuz tarafından daima müdafaa edilmiştir.

Neticede bu dereceler içerisinde san'atla ilgili işlerde çalışan İşçilerin 8. dereceye yükseltilmesi suretiyle ancak bir neticeye varılabilmektedir. Buna göre mevcut İş gurubundan 200 e yakın küçük derecelerin 8. dereceye çıkarılması sağlanmıştır. Ki, bu suretle o işlerde çalışanların hem ücretleri yükselmiş ve hem de başarılarına göre, 5, 10 ve 15 kuruş başarı zammını almaları sağlanmıştır.

Hâsıl olan netice, Federasyon tarafından Tamim edilen 19.9.1958 tarih ve 1-0/2943 sayılı yazının birinci maddesinin (C) fıkrasında görüleceği gibi Sendikalara da bildirilmiştir.

9 — Gemi adamlarının hafta tatili ücreti;

TCDD. İdaresine bağlı Limanlarda çalışan ve Deniz İş Kanununa tabi olan Gemi Adamlarının, Deniz İş Kanunu çıkmadan önce Demiryolunun diğer İşçileri gibi bunlar da ücretli hafta tatili yevmiyelerini yarım olarak almakta idiler. Hafta tatilinin tam olarak verilmesine dair 6734 sayılı Kanun çıkınca, İşçilerin bu yevmiyeleri tam olarak ödenmesine mukabil Gemi Adamlarının ücretleri yarım olarak verilmesinde ısrar ediliyordu.

Federasyonumuz Gemi Adamlarının da hafta tatilini tam olarak almaları üzerinde ısrarla durmuş ve neticede 24.7.1958 tarihinden itibaren Gemi Adamlarının da hafta tatili ücretlerinin tam olarak verilmesi sağlanmıştır (ki bugün Deniz İş Kanununa tabi diğer müesseselerde çalışan Gemi Adamları hafta tatili ücreti diye bir ücret almamaktadırlar). Bu sebepten İdarenin göstermiş olduğu anlayışa teşekkür ederiz.

Hâsıl olan müsbet netice Federasyon tarafından 23.10.1958 tarih ve 1-0/3075 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

10 — Bazı şartlarla B ve C gurubu işçilerin D gurubuna geçmesi;

İdarece muvakkat mahiyette telâkki edilerek mukaveleli ve mahallî rayice göre işe alınan B, C gurubuna dahil İşçilerin muayyen bir müddetden sonra Daimî kadroya (D) geçirilmesi hakkında Federasyon olarak üzerinde ehemmiyetle durulduğu malûmdur.

Bu meselenin müsbet şekle bağlanması keyfiyeti, oldukça yorucu olmuştur. Nihayet bazı şartlarla (D) gurubuna geçirilmeleri mümkün olabilmıştır. İdare de üç sene hizmetten sonra yaptıkları iş 7. ve daha yukarı dereceye tekamül ediyorsa, bir defaya mahsus olmak kayıt ve şartıyla (D) gurubuna geçirilmesi keyfiyeti 1.4.1959 tarihinden muteber olarak hâsıl olan netice Federasyon tarafından 21.4.1959 tarih ve 1-0/3636 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

11 — İşçilerin hastahkları arasına giren pazar ücretleri;

Bilindiği gibi, İşçi Sigortalarına dahil Demiryolu İşçilerinin hastahkları halinde almış oldukları Hastalık süresinin içerisinde bulunan Pazar gününe ait ücretleri Kurumca ödenmektedir. İşçiler Emekli Sandığı'na tabi İşçilerin bu kabil ücretleri ödenmemekteydi.

Bu muamelenin doğru bir hareket olmadığına Federasyon olarak ve keyfiyet Umum Müdürlük Gündemine alınmak suretiyle meselenin müzakeresi yapılmıştır.

Neticede İşçiler Emekli Sandığı'na dahil olan İşçilerin Hastahkları halinde Pazar gününe isabet eden ücretlerinin de İdarece ödenmesi kabul edilmiş ve keyfiyet Federasyon tarafından 12.6.1958 tarih ve 1-0/2759 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

12 — Emek zammının iki senede bir verilmesi;

TCDD. İşçiler Talimatnamesinin 26/15. maddesine göre 5 er senelik devreler halinde, senesine bir kuruş itibariyle saat başına verilmekte olan 5 ilâ 25 kuruş arasındaki Emek zammının mikdar olarak arttırılması ve müddetinin de ikişer senelik devreler haline getirilmesi hakkında müzakerede bulunulmuştur.

Mikdar aynı kalmak suretiyle 5 er senelik devrenin 2 şer senelik devreler haline getirilmesi sağlanabilmıştır.

Bu durum Federasyon tarafından 25.3.1959 tarih ve 1-0/3565 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

13 — Emekli Sandığı'na hafta tatili ücretinden prim kesilmemesi;

İşçiler, Emekli Sandığı'na tabi olan İşçilerin, Emekli Sandığı aidatı 208 saatlik normal mesai üzerinden kesilmekte iken, Sivas Sendikası'ndan alınan bir yazıda, 4. İşletme muhasebesince bu İşçilerin hafta tatili Kanununa göre bir İş karşılığı olmaksızın verilen Hafta Tatili Ücretinden de Emekli Sandığına aidat kesileceği bildirilmiştir. Federasyonumuz tarafından tetkik edilen bu husus daha önce 6. İşletme Muhasebesince Emekli Sandığına yapılan bir teklife karşılık Sandık Müdürlüğü tarafından verilen bir emre istinaden bu muamelenin 6. İşletmede tatbik edilmekte olduğu öğrenilmiştir.

Yapılan bu muamelenin doğru olmadığı bizzat Sandık Müdürüyle görüşülmüş, Pazar ve Bayram Günlerine ait ücretlerden Emekli Sandığına aidat kesilmemesi gerekeceği kanaatine varılmış ve bu yolda daha evvel verilmiş olan emirler iptâl edilmesi suretiyle 6. ve 4. İşletme Müdürlüklerine emir verilmesi sağlanmış ve Sendikasına da malûmat verilmiştir.

14 — Askere giden ve emekliye ayrılanların ilâve tediye haklarında;

Bazı hallerde ilâve tediye haklarının tevzii avans mahiyetinde olmakta ve kat'i tediye haklarının de sene sonunda yapılmakta olduğu malûmdur. Bu şekilde avans alan bir kısım İşçilerin, Emekliye sevki veya Askerlik dolayısıyla İdare ile ilgisini keserken, daha evvel verilmiş olan Avans mahiyetindeki ikramiyenin tamamı (haketmiş olmasına rağmen) aynen ilk istihkakından istirdad edilmek suretiyle ve İşçinin itirazı halinde de -sene sonunda kat'i hesap yapılacaktır o zaman müracaat eder, hakkını ahırincevabı ile karşılamakta idiler.

Bu muamelenin doğru bir hareket olmadığı, Askere giden bir İşçinin daha çok yardıma ihtiyacı varken, elindeki maaşından da Avans mahiyetindeki ikramiyenin (hakikatte ise hakkı olan) tamamının kesilmesinin yerinde olmadığı beyan edilerek önlenilmesi için teşebbüse geçilmiştir.

Bu şekildeki ayrılışlarda avans mahiyetinde verilen ikramiyelerin kat'i hesabının yapılması suretiyle hâsıl olan müsbet netice, Federasyon tarafından 18.11.1958 tarih ve 1-0/3338 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

15 — Yapılan zamdan Emekli Sandığı'na % 100 kesilmemesi hakkında;

1.3.1959 tarihinde İşçi ücretlerine yapılan zamdan İşçiler Emekli Sandığına tabi İşçilerin zam farkının (% yüzünün) Emekli Sandığı'na kesilmemesi hususu ilgililerle ve sandık Müdürüyle bizzat görüşmek suretiyle mesele halledilmiştir.

16 — İş değer cetvelinden II. derecenin kaldırılması;

İşçiler Talimatnamesinin ücretle ilgili 13. maddesindeki derecelerden II. derecenin saat ücretinin azlığı, bu dereceye bağlı İşçilerin de miktar olarak azlığı sebebiyle, bu derecenin cetveldən çıkarılması sağlanmış ve bunların 10. dereceye yükselmeleri temin edilmiştir.

Netice Federasyon tarafından 13.12.1958 tarih ve 1-0/3231 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

17 — Gemi adamlarının işe bedelinin 4 liraya çıkarılması;

TCDD. İdaresine bağlı Limanlarda çalışan ve Deniz İş Kanununa tabi olan Gemi Adamları için daha önce tesbit edilen bir günlük İşe Bedelinin müfredatlı oluşu bakımından tatbikatta birçok mahzurlar doğurmaktaydı. 9925 sayılı karar gereğince Gemi Adamlarının günlük işe bedelinin net 4 lira üzerinden verilmesi icap ettiğinden, bu mesele üzerinde duran Federasyon müsbet şekle bağlamış ve 4.3.1959 tarih ve 1-0/3488 sayılı Tamimle de Sendikalara bildirmiştir.

18 — Askerden dönen çırakların ikramiyeleri hakkında;

Bazı İşyerlerinde (bilhassa Eskişehir ve Sivas'ta) Askerden dönen çırakların, işe alınması dolayısıyla (D) gurubuna geçirilmesi formalitesinin gecikmesi yüzünden, B veya C gurubunda çalışmalarını sırasında tevzi edilen Teşkilât ikramiyesinden mahrum bırakıldıkları şikâyet edilmiştir.

Federasyon olarak bu durumun tashihi ve Askerden dönen çırakların ikramiyelerinin verilmesi için Umum Müdürlüğe müracaat edilmiş, neticede bu çırakların ikramiyelerinin verilmesi sağlanmıştır.

19 — Banliyö treninin gecikmesinden mütevellit ücret kesilmemesi;

Tren hattı güzergâhında ikamet eden ve vazifesine Banliyö Treniyle gidip gelen Personel, bazı ahvalde Trenin gecikmesi sebebiyle işine vaktinde gelememekte, dolayısıyla geç kaldığı bu saatler için ücret kaybına uğramaktaydı.

Vasıtanın çeşitli sebeplerden dolayı geç kalması, Personelin işine geç gelmesinden şahsî bir kusur ve ihmali olmadığından bu kabil gecikmelerden dolayı ücret kesilmemesi keyfiyeti ilgililerle temastan sonra müsbet hale getirilen sonuç Federasyon tarafından 2.5.1958 tarih ve 1-0 2625 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

20 — Askere gidenlerin dönüşlerinde işe alınışı;

Askerlik görevini yapmadan önce İdareye girip, daimî (D) kadro-

ya geçerek bir müddet çalıştıktan sonra, Askerlik hizmetini yapmak üzere işden ayrılan İşçilerin İdare ile alâkasının kesildiği malûmdur. Bu kabul İşçiler, askerden dönüşünde iş talebinde bulunduğu takdirde, İdarenin bunları muvakkat mahiyette telâkki ederek B ve C gurubuna aldığı, bu suretle bunların Askerden önceki hizmetinde iktisab ettiği bazı sosyal haklardan mahrum edildikleri de malûmdur.

Bu halin önlenmesi için Federasyon olarak üzerinde ehemmiyetle durulmuş, Daimî (D) kadroya alınmaları hususu sağlanmıştır. Şöyle ki:

Askerden dönünce en geç iki ay içerisinde İş talebinde bulunduğunu isbat edebildiği takdirde ilk münhalde Daimî (D) kadroya alınacakları Federasyon tarafından 20.3.1958 tarih ve 1-0/2517 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

21 — İşçilerin I. mevkide seyahati;

Demiryolunda çalışan bil'ûmum Personelin bazı şartlarla meccanen seyahat hakkının olduğu malûmdur. Bu seyahat hakkı çeşitli (I, II, III.) mevkiler üzerinden yapılmaktadır. Memur Statüsüne tabi kimselerin bazılarında tanınmış olan I. mevkide seyahat hakkı maalesef İşçi Statüsüne tabi kimselerin hiç birisine tanınmamıştır.

İşçilerden de yüksek kademeleri işgal eden kimselerin bu haktan istifade etmeleri üzerinde Federasyon olarak ehemmiyetle durulmuştur. Nihayet I. ve II. dereceye bağlı kimselere I. mevkide seyahat hakkının temini sağlanmıştır. Bu dereceler kifayetsiz görülmeyle beraber, ileride bir kısım derecelerin de bu haktan istifadelerine zemin hazırlanmış bulunmaktadır. Hâsıl olan netice Federasyon tarafından 2.5.1958 tarih ve 1-0/2623 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

22 — Teşkilât ikramiyesinin tam verilmesi;

Teşkilâtımız Kanununa göre, İdarece verilmekte olan, senede iki maaş nisbetindeki İkramiyeler, her üç ayda bir yarım maaş nisbetinde verilmekte idi. Yarım yarım verilen bu İkramiyelerden lâyıki veçhile faydalanılmadığından, bunun tam olarak verilmesi keyfiyeti, Sendikalarımız tarafından talep edilmiş; Federasyonumuz tarafından da ele alınan bu mesele, Mart ve Eylül aylarının ilk 15. günleri içinde tam olarak verilmesi hususu temin edilmiş, aynı zamanda İşçiler Talimatnamesi'nin bununla alâkalı maddesinin de tâtili sağlanmıştır.

Neticesi Federasyon tarafından 5.4.1958 tarih ve 1-0/2565 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

23 — Normal çalışma dışı ödemeler;

TCDD. İşyerlerine mahsus yeknesak Dahili Talimatnamenin 9. mad-

desine konulmuş olan yanlış bir kayde istinaden, Cumartesi günü saat 13 de kapanan İşyerlerinde bu saatten sonra ve akşamları yaptırılan fazla mesailer bazı İşyerlerinde haftanın diğer bir gününde dinlenme verilmesi suretiyle telâfi edilmek istenildiği, Sendikalar tarafından Federasyona bildirilmiştir. Talimatnamedeki mevcut kaydın iptâli mümkün olmadıkça, bu mesailerin ücret olarak ödenmesine imkân görülemediğine kanaat getiren Federasyonumuz bu mesele üzerinde durmuş; Çalışma Vekâletinden de takip etmek suretiyle meseleyi halletmiştir.

Talimatnamedeki tashihat şekli Federasyon tarafından 10.11.1957 tarih ve 1-0/2146 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

24 — Katar personelinin tazminatları;

İşçiler Talimatnamesinin Katar Personelinin tazminatlarıyla ilgili 59, 60, 61, 62, 63 ve 64. maddelerinde tazminata müstahak Makinist, Ateşçi ve Gardfren gibi Personelin çeşitli tazminat ücretlerinin arttırılmasıyla alakalı yeni tadilat şekli teksir edilmek suretiyle Federasyon tarafından 21.11.1957 tarih ve 1-0/1183 sayılı Tamimle Sendikalara gönderilmiştir.

25 — Emeklilerin maaş cüzdanları hakkında;

Malûm olduğu veçhile, İşçiler Emekli Sandığı'nca tekaüde sevkedilen İşçilerin İşyerleriyle alakaları kesildikten sonra, gerek maaş cüzdanlarını almak, gerekse sair tahsislerini takip için günlerce Ankaraya gidip gelmekte idiler. Bu vaziyet karşısında, hem maddeten masrafa girmekte, dolayısıyla işini bizzat takip güçlüğü yüzünden hayli bir yorgunluk çektikleri de gerekti. Uzun seneler hizmetten sonra Emekliye sevkedilen bir kimse için bu haller oldukça üzüntü vermekte, aynı zamanda, geride kalan İşçiler üzerinde de iyi bir intiba bırakmayan bu halin giderilmesi için, Federasyonumuzla İdare arasında bir anlaşmaya varılmıştır.

Bu anlaşma gereğince; Emekliye sevkedilecek bir İşçinin bir ay evvelden ilişkisi kesilmiş gibi muamele yapılacak ve bu bir aylık devre içerisinde, İşçi işinde çalışmasına mukabil ilgililer, muamelesini tekemmül ettirerek ve kat'î ayrılış günü de maaş cüzdanı bizzat İşyerinde kendisine verilecektir.

Bu husus Federasyon tarafından 6.4.1958 tarih ve 1-0/2567 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

26 — 23. Maddenin tādili hakkında;

Hafta Tatili ve Ulusal Bayramlarla, Genel Tatil günlerindeki çalışmalar karşılığı İdarece yapılan ödemeler, İşçiler Talimatnamesinin 23. maddesine göre işlem yapılmaktadır. 6734 sayılı Kanunla bu ücretlerin tama

iblâğ edilmiş olmasına rağmen Talimatnamenin yarım yevmiye şeklinde kalmış olması bazı İşyerlerinde yanlışlıklara meydan verdiğinden, bu maddenin Kanuna göre tâdili üzerinde durulmuştur. Tâdil şekli Federasyon tarafından 14.8.1958 tarih ve 1-0/2890 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

27 — Çırakların sanat okuluna devamı hakkında;

Mevcut çırak kurslarının san'at okulu haline getirilmesi için öteden beri çalışılmasına rağmen, müsbet netice alınmadığı malûmdur. Ancak Federasyon tarafından 1.2.1958 tarih ve 1-0/2387 sayılı Tamimin 12. maddesinde de görüleceği gibi, bu kurslara devam eden çıraklardan temayüz etmek suretiyle San'at Okuluna devam hakkını kazananların, İdare hesabına Burslu olarak okumaları temin edilmiştir.

28 — B ve C gurubunda geçen hizmetler hakkında;

Askere gitmeden evvel (D) gurubunda olup ta Askerden dönünce (D) gurubuna alınmasına dair muamele ikmal edilinceye kadar muvakkaten B veya C gurubunda çalıştırılan İşçilerin, bu gurupta geçen hizmetlerinin (D) gurubundaki yeni işine geçince, verilecek başarı zammının müddetinde bu hizmetin de nazara alınması icap edeceği üzerinde durulmuş ve keyfiyet lehte tecelli etmiştir.

Neticesi Sederasyon tarafından 10.2.1958 tarih ve 1-0/3238 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

29 — Sendikacıların disiplin kuruluna girmesi;

Mahalli disiplin kurullarında Üye bulunan İşçi Mümessillerine ilâveten bir de, Sendikacının bu kurulda âza olması için öteden beri üzerinde durulduğu malûmdur. Her toplantıda bahis konusu olan bu mesele, her defasında çeşitli sebeplerden dolayı tahakkuk edememiştir.

Nihayet, yapılan bir toplantıda Sendikalı üyenin, müşahit sıfatıyla toplantıya katılması Talimatnameye konulan bir hükümle temin edilmiştir. Fazla bir başarı olmamakla beraber Komisyonda cereyan eden hale, vukufiyet bakımından fayda mülâhaza ettiğimiz bu meselenin neticesi Federasyon tarafından 2.12.1958 tarih ve 1-0/3204 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

30 — Senelik izinler hakkında;

İşçiler Talimatnamesine istinaden, İşçilerin hizmet senesine göre (her sene için iki günlük) verilmekte olan yıllık ücretli dinlenme izninin, bazı yerlerde (bilhassa depolarda) vaktinde verilmemesinden dolayı kullanılmadığı hakkında şikâyetler alınmıştır.

Bu izinlerin ertesi sene, kullanılması mümkün olmadığından, izin hakkının senesi içerisinde mutlak surette, kullanılması üzerinde durulmuş ve hâsıl olan müsbet netice de Federasyon tarafından 20.10.1958 tarih ve 1-0/3030 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

31 — Gemi adamlarının izin hakları;

Mersin Sendikası'ndan alınan bir yazıda, Deniz İş Kanununa tabi Gemi Adamlarının bu Kanuna göre, senesini ikmal edenlere, hakkı olan bir aylık dinlenme izninin verilmediği şikâyet edilmekteydi.

Keyfiyet alâkalarına aksettirilmiş, müsbet neticesi ilgili Sendikaya 24.4.1958 tarih ve 1-16/2607 sayılı yazıyla bildirildiği gibi, emsali Sendikalara da bilgi verilmiştir.

32 — Emekliye sevk edilen İşçiler;

TCDD. İşçileri Emekli Sandığı'na tabi İşçilerin emekliye sevki halinde 1953 yılındaki ücretleri üzerinden Emekli aylığı bağlanmaktadır. Bu vaziyet islâh edilinceye kadar Emekliliğin durdurulması hakkında teşebbüse geçilmiş, ise de muvaffak olunamamıştır.

Ancak bu Sandık, Kanununun 18. maddesi gereğince vücudundan istifade edilenlerin 65 yaşına kadar, temdidinin mümkün olacağı cephesinden ele alınan bu mesele; müsbet olarak tecelli etmiştir.

60 yaşını dolduran İşçilerin Emekliliğe sevkinin 65 yaşına kadar temdidi keyfiyeti Federasyon tarafından 21.10.1958 tarih ve 1-0/3031 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

33 — Meccani kömür taşınması hakkında;

Demiryolu Personelinin kışlık mahrukat ihtiyacı olan Maden Kömürü, İdarece meccanen nakledilmektedir. Bilhassa Çeltik Madenin devrinden sonra, bu mıntakada bulunan personelin yakacak ihtiyacının had bir safhaya girmesi yüzünden evvelce olduğu gibi, mutemetler eliyle Tunçbilek'ten de Kömür temin edileceğine dair istihsal olunan netice, Federasyon tarafından 13.8.1958 tarih ve 1-0/2889 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

34 — Temizlik için verilen sabun mevzuu;

İşçilerin sağlığını korumak ve İş Emniyet Nizamnamesinin 20. maddesi gereğince, çalışmakta olan İşçilerin temizliği için İdarece temini zarurî olan sabunlar, soyunma dolabı olan İşçilerin kendilerine verilmesi ve İş yerinde dolabı bulunmayanların temizliğine ait sabunların ise, el ve yüz yıkama mahallerine konulması sağlanmıştır.

Netice Federasyon tarafından 12.12.1958 tarih ve 1-0/3227 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

35 — Gemi adamlarının yarım günlük bayram yevmiyeleri;

Mersin Sendikası'ndan alınan bir yazıda; Cumhuriyet, Çocuk Bayramı ve Yılbaşı günü gibi, resmî tatile isabet eden ilk yarım güne ait tatil ücretinin bu İşyerinde İşçiye ödenmediği şikâyet edilmekteydi.

Kanunî mükellefiyetin yerine getirilmemesi şeklinde cereyan eden bu halin, doğru olmadığına kanaat getiren Federasyonumuz keyfiyeti Umum Müdürlüğe ve ilgililere yazılı olarak aksettirmiştir.

Neticede, öteden beri verilmemiş olan bu ücretlerin teraküm eden günleri de dahil ödenmesi hususu temin edilmiş ve Federasyon tarafından 22.1.1959 tarih ve 1-16/3345 sayılı yazıyla adı geçen Sendikaya bildirilmiştir.

36 — Vardiye zamlarının usulüne göre ödenmesi;

İşçiler talimatnamesinin 24. maddesi gereğince gece mesailerinde saat başına verilmekte olan 5 - 8 kuruşluk vardiye zammının (bilhassa Samsun Deposunda) lâıyık veçhile tatbik edilmediği hakkında vâsıl olan şikâyet üzerine keyfiyet, Umum Müdürlüğe yazılmıştır. Yanlış tatbikatın tashih edilmesine dair alınan açıklama şekli Federasyon tarafından 22.11.1958 tarih ve 1-0/3166 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

37 — Bir işçi için verilen kararın tashihi;

Sirkeci Sendikası'ndan alınan bir yazıda, Sendikanın üyelerinden İzzet Elmalı adındaki İşçiye İşyerinde çalıştırmakta bulunduğu Vinç'te hüsule gelen bir hasardan dolayı- gerek mahkeme ve gerekse İdarece para cezası verilmiştir. Ayrıca kendisinin de ödemesi kaydıyla 1598 lira 28 kuruşluk bir tazminat tahakkuk ettirilmiş olduğu bildirilmiş ve bunun tashihi istenilmiştir.

İzzet Elmalı'nın mevcut vesikaları tetkik edilmiş ve hakikaten mevcut Nizam içerisinde, yapılan bu muamelenin usulsüzlüğüne kanaat getirilmiş olduğundan, keyfiyetin tashihi için Umum Müdürlüğe yazılmıştır.

Neticede 1598 lira 28 kuruşluk tazminat iptâl ettirilmiş, ve keyfiyet Federasyon tarafından 4.3.1959 tarih ve 1-6/3491 sayılı yazı ile adı geçen Sendikaya bildirilmiştir.

38 — Çırakların İşçi Sigortalarıyla ilgilenmesi;

İdare tarafından tesis edilen Çıraklık Kursuna devam eden talebeler, Emeklilik ve Sosyal Yardım bakımından İşçiler Emekli Sandığı'na dahil

olmadıkları gibi, çırak olarak mütelâa edilmeleri sebebiyle, İdarece İşçi Sigortalarına da dahil edilmemekteydiler.

Bu Çırakların herhangi bir kaza vukuunda gerekli yardımdan mahrum kal-mamaları için, İşçi Sigortalarına iştirak ettirilmesinin gerektiğini kabul eden Çalışma Vekâletinin ve TCDD. Umum Müdürlüğünün bu husustaki kanaatleri Federasyon tarafından 5.5.1958 tarih ve 1-0/2627 sayılı Tamimle Sendikalara bildirilmiştir.

39 — İaşe merkezlerinin açılması;

TCDD. İdaresine tabi İşyerlerinde çalışanların, sıcak yemek yemeleri için daha evvel açılmış olan (H. Paşa, Ankara, İzmir, Eskişehir, Sivas, Adapazarı, Afyon, Çankırı, İskenderun, Malatya ve Yedikule) 11 adet iaşe merkezine ilâveten bu devrede Adana, Samsun, Erzurum, Kayseri, Konya ve Karkamış'ta açılan İaşe Merkezleriyle birlikte miktarı 17 ye çıkmış bulunmaktadır.

İşyerlerinde, İaşe merkezinin açılmasını teklif için o İşyerindeki İşçi mevcudunun bilinmesi lâzımdır. Bunun temini için Federasyon tarafından bütün şebekeye 20.3.1958 tarih ve 1-0/2518 sayı ile Tamim edilmişse de tatmin edici cevap alınmamıştır. Ancak Derince'deki İşçi mevcudunun bir iaşe merkezi açılmasına müsait olduğundan, Sendikasının teklifi Umum Müdürlüğe intikal ettirilmiş ve neticesinde 1960 yılı İş programına alındığı hakkında Umum Müdürlük cevabı Federasyon tarafından 18.7.1859 tarih ve 1-20/3902 sayılı yazımızla Sendikasına bildirilmiştir.

Muhterem Arkadaşlar:

Halledilen meselelerin başlıcalarını arzetmiş bulunuyoruz. Şimdi de devremiz içinde muhtelif vesilelerle ele alınarak üzerinde durulmuş olan meselelerimizden bahsetmek isteriz.

Bunların bir kısmı Kanun, bir kısmı da mevzuatın islâhiyle halledilecek işlerdendir. Bunlar arasında çok mühim meselelerin bulunduğu marazatımız ilerledikçe görülecektir.

Bu taleplerin uzun devreye bırakılmamasını, memleketin diğer işleri arasında İşçinin, Sosyal ve İctimaî meselelerine de bir o kadar yer verilmesinin kabul edilmesini arzuluyoruz. Bu taleplerimizin başlıcaları aşağıya çıkarılmıştır.

IV — HALLİNE İNTİZAR EDİLEN, MESELELERİMİZ :

1 — Muayeneye gidişte, ücret kaybının önlenmesi;

İş başında çalışan bir İşçinin hastalığı dolayısıyla İşyerinin Vizite Defterine ismini yazdırmak suretiyle tesbit edilen saatte Doktora gittiği

zaman muayenede geçen zamana ait ücretlerin kesilmekte olduğu malumdur. İşçi Sağlığı ve İş Emniyet Nizamnamesine, Umum hükümlere aykırı olan bu hususun tashihi için iki defadır Umum Müdürlük Gündemine alınmak suretiyle (19.1.1959 tarih ve 1-0/3336 sayılı Tamimin 7. maddesinde de görüleceği gibi,) müzakere konusu yapılan bu mesele henüz neticelenmemiştir.

Hastalığından dolayı sadece ilaç verilmekle işine döneceğini, bu sırada ücret kaybına uğramak endişesinde olan bir kısım İşçiler, Doktora çıkmamakta, dolayısıyla hasta hasta çalışmasına devam etmektedirler. Bu hal, hastalığın nüksetmesine ve aynı zamanda İş gücünün artmasına değil, bilâkis azalmasına sebebiyet vermektedir.

İş başında hastalanan herhangi bir İşçiye, ilk yardım ve alâkayı göstermekle mükellef İdaremiz, sadece İşçi Statüsüne tabi kimselerin temarüz etme ihtimaline mebni hassasiyet gösteriyorsa, aynı hassasiyeti Memur Statüsüne tabi kimseler hakkında da aynı şekilde düşünmesi icabeder.

Bu mevzuun en kısa bir zamanda hallini beklemekteyiz.

2 — Kıdemleri yanan işçiler;

Barem Kanununun TCDD. İşçileri için, mer'î olduğu 1950 - 1953 yılları içinde Kanun gereğince terfi edip yanlış tefsir ve tatbikat yüzünden, terfi etmiş olduğu halde Kıdem zamlarının esas ücretine ilâve edilmemesinden dolayı mağdur kalan İşçi arkadaşlarımız mevcuttur.

Bu arkadaşlarımızın mağduriyetinin giderilmesi için, bu devre de üzerinde durulmuştur. Arz eylediği bütün safahatı zaman zaman Sendikalarımıza bildirilmiştir. Son defaki (18.7.1959 tarih ve 1-0/3903 sayılı Tamimin 8. maddesinde de görüleceği gibi,) toplantıda bu kabil İşçilerin mağduriyeti tesbit edilerek bir karara varılabilmesi için, Fabrika ve İşletmelerde bulunan bu İşçilerin, merkeze celbedilen Sicil Fişlerinin tetkik edilmesi kararlaştırılmıştır.

Bu meselenin arkadaşlar lehine en kısa bir zamanda, neticelenmesini beklemekteyiz.

Memur Statüsüne tabi bir çok arkadaşların intibaktan mütevellit, buna benzer büyük dertlerini, İdare Meclisi kararıyla halleden Umum Müdürlüğümüzün, bu meseleyi de halledeceğine inanmaktayız.

3 — Muvakkat işçilerin daimiliği;

İdaremizde çalışan bütün İşçiler, Umumiyetle iki sınıfa ayrılmış bulunmaktadır. Daimî İşçiler ve Muvakkat İşçiler; bunlar arasında ücret bakımından farklar olmakla beraber, Müessesenin kendi hususiyetine gö-

re Personeline yaptığı Sosyal Yardım konusunda da çeşitli farklar bulunmaktadır.

Bu farklı muamelenin kaldırılması, veya bu farkların azaltılması için Federasyonumuz, oldukça kesif bir mesai sarfetmiştir. Bu mevzuda hal edilmiş bazı noktaları az önce dinlemiş olmanız sebebiyle tekrarına lüzum görmemekteyiz.

Muvakkat mahiyette telâkki edilen bu arkadaşların, mağduriyetini gidermenin zaman zaman bunların daimî (D) kadroya geçirilmeleriyle mümkün olacağına kanaat getiren Federasyon, aynı zamanda bu işi bir esasa da bağlamak üzere, Sendikalarımıza gönderilen 18.7.1959 tarih ve 1-0/3903 sayılı Tamimin 2. maddesinde de görüleceği gibi İdareye bir teklifte bulunmuştur.

Teklif nazaran, bu kabil İşçilerden San'at sahibi olanların bir senelik hizmetten sonra ve san'atla ilgisi bulunmayanların da üç senelik hizmetten sonra daimî (D) kadroya geçirilmesi teklif edilmiştir. Bunlardan san'atla ilgisi bulunmayanların İşyerlerinde açılacak kurslarda muvaffak olması, Kurs açılması mümkün olamayan yerlerde de yapılacak imtihanda muvaffak olmaları şartıyla muamele yapılması keyfiyeti tetkike alınmıştır.

Çok uzun seneler, sürüncemede kalan bu meselenin de en kısa bir zamanda hallini istiyoruz.

4 — İşçilerin permi ve izin modellerinin tanzimi;

İşletme ve Fabrikalar merkezinin bulunduğu Belediye hudutları dışında kalan, İşyerlerinde çalışan personelin gerek şahsî gerekse aileleri efradı için talep edeceği İzin ve Permi modellerinin, İşletme ve Fabrikalar Merkezinde tasdik edilmekte olduğu malûmdur.

İşyerleri merkeze, günlerce uzak bulunan personelin ani ve mübrem ihtiyaçının zamanında karşılanmadığı bilinen bir gerçektir. Bu halin önlenmesi için Sendikalara gönderilen 18.7.1959 tarih ve 1-0/3903 sayılı Tamimin 4. maddesinde de görüleceği gibi, bu defaki Umum Müdürlük toplantısında bir teklifte bulunulmuştur.

Bu kabil İşyerlerinin Sicil âmirlerine yetki verilerek aynı modellerin bu âmirler tarafından tasdik edilmesi keyfiyettir.

Oldukça üzücü bir manzara arzeden bu hususun kısa bir zamanda teklifimiz veçhile neticelenmesini istiyoruz.

5 — Muvakkat işçilere permi verilmesi;

Muvakkat mahiyette telâkki edilen İşçiler de diğer İşçiler gibi Demiryoluna hizmet ettiğine göre emsali misilli meccani seyahat hakkından

istifadesi hususu, Sendikalarımıza gönderilen 18.7.1959 tarih ve 1-0/3903 sayılı Tamimle de bildirildiği gibi İdareye teklifte bulunulmuştur.

Bu meselenin de hallini beklemekteyiz.

6 — Haftalık mesainin 5 güne inmesi;

İşyerlerimizde ara dinlenmesi için verilen her günlük 15 dakikalık çay paydosunun kaldırılması hakkında İdarece Federasyonumuza yapılan teklif malûm olduğu gibi bundan önceki Umumî Hey'etimizde görüşülmüştür. Bu paydosun kaldırılması keyfiyeti ancak, İdarece haftada 5 günlük çalışma şekli kabul edildiği takdirde muvafakat edilmesi prensibe bağlanmıştır.

Bu karara istinaden günde 9 saatten haftada 5 gün çalışmak ve iki gün de dinlenmek şeklindeki bu çalışma tarzı, devremiz içerisinde iki toplantıda ele alınarak üzerinde bir hayli müzakereler olmuştur.

Günde 9 saatten fazla bir çalışmada bulunmamak şartıyla haftada 5 gün çalışmaya Kanunen bir mâni bulunmadığı hakkında Çalışma Vekâletinden resmen yazılı muvafakat alınmıştır.

Bu çalışma nizamı tesis edilerek faaliyete geçildiği takdirde, gerek İdarenin ve gerekse Personelin fayda ve zararları üzerinde İdare ve Federasyon olarak etüdler yapılmıştır.

Netice, gerek İdarenin ve gerekse Personelin büyük faydaları tesbit edilmiş olmasına rağmen müsbet olarak tahakkuk edememiştir.

7 — İş Kanununun tādili;

Çalışma nizamı tesbit ve tayin eden 3008 sayılı İş Kanununun bazı maddeleri zaman zaman tadil edilmişse de bu tadiller günün ihtiyacına cevap vermekten uzak bulunmaktadır.

Bu Kanunun, günün seyreden şartlarına göre ele alınarak, esasdan tadilini isterken, tek İşçinin dahi aynı Kanun kapsamına girmesini de istemekteyiz.

8 — Sendikalar Kanununun tadili;

Emek karşılığı alınan ücretle geçinmek zorunda kalan İşçilerin, müşterek menfaatinde yardım ve dayanışmaları sağlamak, Sosyal ve Kültürel sahada inkişaf etmek ve memleket sanayiinin Garp milletleri seviyesine yükselmesini temin bakımından teşekkül eden Sendikaların hakikî fonksiyonuna sahip olabilmesi için 5019 sayılı Sendikalar Kanununun tadilini istemekteyiz.

Aksi takdirde Sendikalar, bugünkü gibi rica ve bir temenni müessesesi olmaktan kurtulamıyacaktır.

9 — Kollektif akit;

Emekle sermayenin hak ve hukukuna riayet olunarak müşterek menfaatlerin tanzimi bakımından karşılıklı anlaşmayı sağlayacak, Kollektif akit yapmak mecburiyetinin Kanun haline gelmesini istemekteyiz.

Bunun İşverenlere de büyük faydalar sağlayacağına inanıyoruz.

10 — Grev ve lökavt keyfiyeti;

Türk İşçisinin her yerde ve her fırsatta talepci olduğu ve parti programlarında da Grev Kanununa yer verilmiş olduğu halde kuvveden fiile çıkmıyan bu husus taleplerimiz arasındadır.

Zaman zaman selâhiyetli zevatın vermiş olduğu beyanat bu Kanunun bugüne kadar çıkmış olmasını icap ettirirdi. Bugün bunun tadili üzerinde konuşmak isterdik.

Her haline iştirâk ettiğimiz Hür Dünya Milletlerindeki İşçilerin çoktan kavuşmuş olduğu bu hakka; Türk İşçisinin de hakettiğine alâkalıların bilhassa inanmasını isteriz.

11 — Ücretli izin kanunu;

Çalışan insanların dinlenmesi en tabîî haklarından biri olmasına rağmen Memleketimizde Ücretli izin Kanunu bu güne kadar çıkmamıştır.

Halen bir çok müesseseler kendi Nizamlarına göre dinlenme izini vermektedirler. Resmî şahsiyetlerin zaman zaman beyanatına rağmen yıllık dinlenme izni yıllar yılı hâlâ çıkmamıştır.

Bu hâl İşçilerin haklarına karşı, alâkanın zayıflığını ortaya koyduğu bir gerçek haline gelmiştir.

12 — İşsizlik sigortası;

Memleket sanayiinde zaman zaman vukubulan krizler neticesi husule gelen işsizlik hallerinde, Emeginden gayri geliri olmıyan İşçinin, günlük nafakasını temin edememesi hallerinde bazı insanî yardımlar yapılmaktadır. Fabrikaların maruz kaldığı Sel felâketi buna benzer afetler, mali vesair buhranlar sebebiyle İşçinin işsiz kaldığı ve muhtaç duruma düştüğü bir vakaadır.

İşçilerin bu hal karşısında lütuf ve ihsan şeklindeki yardımdan kurtarılması; işsizlik Sigortası Kanununun bir an evvel çıkarılması arzularımız arasındadır.

13 — Ücretlerden kesilen vergi;

Kazancımızdan kesilen Vergi nisbetlerini oldukça ağır ve Nüfus kesa-

fetine göre de gayrı âdil bulmaktayız. Milyonlar kazanan Çiftlik sahiplerinin Zira'i kazançlarından âmme hizmetine yardım için Devlete vergi vermedikleri halde 2 - 3 bin liralık geliri olan bir İşçi vergi ödemektedir.

Vergiye matrah olan asgarî geçim indiriminin kifayetsiz olduğunu belirtmek isteriz. Nüfus kesafetine göre, aradaki muafiyet farklarının da çok az bulunduğunu beyan eder vergi sistemimizin geçim şartlarına göre yeniden ele alınmasını bekliyoruz.

14 — Kanuna göre iş yerlerinde nazara alınacak tesisler;

İdaremiz İş Kanununun kapsamına tâbi bulunmaktadır. Bu sebeple İş Kanununa tâbi İşyerlerinde çalışanların, emniyetle iş görmelerini temin ve sıhhi bakımdan lüzumlu tedbirleri almakla mükelleftir. Bu mükellefiyetin tahmil ettiği vecibeler, İşçi Sağlığı ve İş Emniyet Nizamnamesiyle tayin ve tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu Nizamname gereğince, İşyerinin açık veya kapalı olduğuna göre buralarda nelerin tesis edileceği mufassalan tadad edilmiştir.

Bugün bir çok İşyerlerinde, bilhassa Umumî efkârın gözünden uzak, mahrumiyet mntikalarında lâyiki veçhiyle soyunma, yıkanma, yemek ve istirahat yerleri olmadığı gibi bazı yerlerde İkamet için Vagonlar mesken olarak kullanılmakta, yazın sıcağtan kışın soğuktan perişan hale gelen aile efradı insanlık bakımından çok ağır şartlar altında barınmaktadır.

Bir tarafta bir kısım kimselerin ikâmeti için, fevkalâde konforu haiz lojmanlar, spor sarayları inşa edilirken, diğer tarafta bazı kimseleri böyle gayrı sıhhi şartlarla kara vagonlarda ikâmet ettirmek bizleri üzdüğü kadar başımızdaki İdarecileri de her halde üzüntüye sevk edecektir.

Bu mevzuda bilhassa İşçi Sağlığı ve İş Emniyet Nizamnamesine göre, İşyerlerinin sıhhi bir şekilde kontrolünü Çalışma Vekâletinden beklerken, aynı Nizamname gereğince, noksanların kısa bir zamanda ikmalini de TCDD. Umum Müdürlüğünden beklemekteyiz.

15 — Türk-İş'in Dünya Teşkilâtına üyeliği;

Üyesi bulunduğumuz ve Türk İşçisini Yurt içinde, dışında temsile yetkili TÜRK-İŞ Konfederasyonu'nun müteaddit toplantılarında almış olduğu kararlar gereğince, HÜR DÜNYA İŞÇİLERİ KONFEDERASYONU'na üyeliği keyfiyetinin — bazı Cemiyetlerin Dünya Teşkilâtına üyeliğini tasdik eden— Hükümetimizden karara bağlanmasının zaruret haline geldiğine kani bulunmaktayız.

Bunun gerçekleşmesini sabırsızlıkla bekliyoruz.

V — TÜRK-İŞ'LE MÜNASEBETLERİMİZ;

Üyesi bulunmakla şeref duyduğumuz TÜRK-İŞ'le normal münasebet-

lerimiz bundan evvel olduğu gibi aynı şekilde devam etmektedir. Malî bakımdan TÜRK-İŞ'e karşı vazifesini tam olarak yapanların başında bulunmakla Federasyonumuz ve Sendikalarımız ne kadar öğünseler yerindedir.

Türk İşçisinin müşterek mevzuu olan İş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Kollektif İş Akti Kanunu, Grev Kanunu gibi, hususların tek'elden doğrudan doğruya Hükümetle temas edilerek halli için TÜRK-İŞ'e intikâl ettirilmiştir. Bunların TÜRK-İŞ tarafından ele alınarak gerçekleşmesini istemekteyiz.

Türk İşçisinin en yüksek kademesi olan, TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONUNUN bugünkünden daha kuvvetli ve varlıklı olmasını görmek istiyoruz.

Bu Teşkilâtın Ankara'da kendi mülkiyeti olarak bir Binaya sahip olması bu gün için bir ihtiyaç haline gelmiştir. Kısacası Türk İşçisini temsil yetkili bu organın, kuvvetlenmesi bakımından Demiryolları İşçi ve Teşkilâtı kendine düşen vazifeleri ifadan kaçınmayacaktır.

VI — SENDİKALARLA FEDERASYONUMUZ ARASI MÜNASEBETLER;

Demiryolu Camiası içerisinde mevcut birlik ve tesanüdümüzün sarsılmaması için azamî gayret ve hüsnüniyet göstermekten, bir an için geri kalmamıştır. Topluluğa hizmet ederken, temsil eylediğimiz Teşekkülün manevî şahsiyetini, gerek İşveren ve gerek kardeş teşekküller muvacehesinde, en üstün seviyesinde tutmak ve vikâye etmek başta gelen vazifemiz olmuştur.

1 — Buna rağmen; bazı Sendikalarımız, İdarecilerinin Federasyona karşı vakit vakit tutum tarzından ve muamelelerinden şikâyetçi olduğumuzu ifade etmek isteriz.

Karşılıklı münasebetlerde, bu kabil hareketlere meydan vermemek için bütün İdarecilerin gelişi güzel hareketlerden çekinmesi, lâzımdır. Sendikaların mevcut nizam içinde, prensiplere bağlı kalarak samimiyetle, dayanışmaya değer ve ehemmiyet vererek hareket etmeleri zaruridir.

2 — Federasyon Ana Nizamnamesinin 16. maddesine göre 24, 25, 22, 1958 tarihlerinde Eskişehirde, Federasyon binasında Temsilciler Meclisi toplanmıştır. Bu toplantıda bir takım dilekler üzerinde durulmakla beraber orada hazır bulunan Sendikalardan bazılarının yapmış olduğu nakli yardımın, döner sermaye şeklinde kullanılmak suretiyle yeni kurulan ve ya yardıma muhtaç Sendikaların malî durumunu düzeltmelerine tahsisi kararlaştırılmıştır.

Bir Nizamname hazırlanmak suretiyle Yerköy ve Mersin Sendikalarına yardım yapılmıştır. Çok hareketli geçen Temsilciler Meclisi toplantısı,

birlik ve tesanüdümüz bakımından değer taşıyan müzakerelerin yapılmasına vesile olmuştur.

3 — Bilindiği gibi, H. Paşada Demiryolu İşçilerini temsil eden iki ayrı Sendika bulunmaktaydı. Bunların, birleşmeleri için devamlı faaliyet sarfedilmiştir. H. Paşa D. D. Yolları Sanayi Yol ve Taşıt İşçileri Sendikası kendisini fesh ederek aynı yerde bulunan Demiryolu İşçileri Sendikası ile birleşmiştir.

Bu birleşmede emeği geçen ve anlayış gösteren arkadaşlara, Teşkilâtımız adına huzurunuzda teşekkür etmek borcumuzdur.

4 — Mahalli Sendikalarımızın kendi İşletme ve Fabrika Müdürlükleriyle, 3 ayda bir toplantı hakkının bulunduğu malumdur. Bu münasebetlerin tesis edilmiş olmasına rağmen, bir çok mahalli ve münferit meseleler Federasyona intikal ettirilmektedir. Bunların ekserisi mahallen halledilecek konular olduğu halde, Sendikalarca üzerinde durulmadan olduğu gibi Federasyona havale edilmesini uygun görmemekteyiz.

Bu meyanda mahallen üzerinde netice alınamayan konuların vesikalarına müsteniden Federasyona intikali gerekir. Aksi takdirde netice istih-sali, uzun devrelere inhisar etmektedir.

Üç ayda bir İşletme ve Fabrikalar Müdürlüklerinde yapılan bu toplantıya sadece merkezde bulunan Sendikalar iştirâk etmekteydi.

Bu toplantının daha fazla genişlemesi icap ettiğinden o İşletme veya Fabrikalara bağlı muhtelif bölgelerdeki İşyerlerinde teşekkül eden (İşletme mantıkasında ne kadar Sendika varsa) bütün Sendikalardan seçilen selâhiyetli üyelerin üç ayda bir yapılan bu müşterek toplantıya katılmaları sağlandığı gibi, toplantı dolayısıyla İşyerinden ayrılan Sendikacıların vazifeli sayılmaları da temin edilmiştir.

5 — Federasyon, faaliyet devresine 16 Sendika ile katılmıştır. 23.3.1858 tarihinde Çeltik Madeninin hususî sektöre devri sebebiyle buradaki Sendikamız kendi kendini fesh etmiştir. Bu suretle 1.4.1958 tarihinden itibaren Sendika adedimiz 16 dan 15 e düşmüştür. Bundan sonra sırasıyla Yerköy, Nazilli, Bahkesir, Derince, Bilecik ve Malatya'da birer Sendikanın doğmasına çalışılmış aynı zamanda Federasyona katılma kararı almaları da sağlanmıştır.

Bu suretle Sendika adedi 15 den 21 Sendikaya çıkmıştır.

6 — Federasyonumuzla Genel Sendikanın birleşmesi mevzuu, yalnız devremiz içinde arzulanan ve gayret sarfedilen bir mesele olmamıştır. Buna rağmen, Genel Sendika tarafından bu birleşme imkânları daima akamete uğratılmıştır.

Birleşmeyi arzular görünen Genel Sendika merkez İdarecileri, zevahiri kurtarmak, sözde samimî görünmek tavrını ihmal etmemekte ve fakat kat'î neticenin istih-sali anında da daima kaçmaktadır.

Netekim Nisan 1958 tarihinde TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KON-FEDERASYONU (TÜRK-İŞ) Mümessiller Hey'etinin, Türkiyede mevcut Teşkilât Başkanlarının katıldıkları Ankara'da yapılan toplantıda, Türk Sendikacılığının inkişafı bakımından aynı İş kolunda ayrı ayrı teşekkül eden Sendikaların birleştirilmesi mevzuu müzakere edilirken, Federasyonumuzla Genel Sendika durumu da bahis konusu edilmiştir.

Bu toplantıya müşahit (çünkü Genel Sendika TÜRK-İŞ'e de üye değildir) sıfatiyle katılmış olan Genel Sendika Başkanı Fahri Başkanla Federasyonumuz Başkanı Rıza Tetik birleşmenin tahakkukunu şiddetle arzuladıklarını, Türk Sendikacıları huzurunda beyan etmiş ve bunun tahakkuku için de TÜRK-İŞ İcra Hey'etinin hakemliğini kabul etmişlerdir.

Bu mevzuun gerçekleşmesi için TÜRK-İŞ İcra Hey'etinin hakemliğinde tarafların, Başkanları da dahil üçer kişilik selâhiyetli Mümessillerin 26.7.1958 tarihinde Ankara'da yapılan toplantıda müştereken tanzim edilen ve birleşmenin şart ve prensiplerini vaz eden Tutanak örneği aşağıdadır.

S U R E T

TÜRKİYE DEMİRYOLLARI İŞÇİ SENDİKALARI FEDERASYONU İLE DEVLET DEMİRYOLLARI İŞLETMESİ İŞÇİLERİ GENEL SENDİKA TEMSİLCİLERİNİN 26.7.1958 TARİHİNDE TÜRK-İŞ'DE YAPILAN MÜŞTEREK TOPLANTI TUTANAĞIDIR;

TÜRK-İŞ İcra Hey'etinin vaki daveti üzerine, Eskişehir Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonundan Başkan Rıza Tetik, Genel Sekreter Ahmet Çatakçınler, İdare Hey'eti âzası Sami Öznur ile Ankara Devlet Demiryolları İşletmesi İşçileri Genel Sendikası'ndan Başkan Fahrettin Başkan, Genel Sekreter Orhan Tüzüner, Muhasip Nihat Akalın'ın iştirakiyle, 26.7.1958 tarihinde TÜRK-İŞ merkezine, TÜRK-İŞ İcra Hey'etinden Genel Sekreter Cemil Gider ile Muhasip Ömer Ergün'ün katıldığı toplantının müzakeresine saat 15,30 da başlanmıştır. Taraflar; Federasyon etrafında, Genel Sendikanın iltihakıyla alakalı konuşma ve Umumî müzakereler yapıldıktan sonra, iki tarafın TÜRK-İŞ İcra Hey'eti huzurunda yaptığı samimî teklif ve müzakerelerin NETİCESİ OLARAK:

1 — Devlet Demiryolları İşletmesi İşçileri Genel Sendikası, EN KISA ZAMANDA İdare Kurulunu ve bunu takiben Genel Kurulunu toplamayı taahhüt eder.

2 — İdare ve Genel Kurulun toplanmasına Devlet Demiryolları İşletmesi İşçileri Genel Sendikası, Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonuna iltihak ve yine Genel Kurul toplantısında ise, müstakil Sendikaların bu-

lunduğu yerlerdeki Şubelerinin lâğvı ile alâkalı tebliğatını bu yoldaki kararı gerçekleştirmek için, müşterek faaliyette bulunacaktır.

Biz iki taraf Temsilcileri olarak, TÜRK-İŞ İcra Hey'eti huzurunda bu prensibe sadık kalarak Federasyon etrafında birleşmeyi kabul ettiğimize ve buna riayet göstereceğimize dair tutanaktır.

Devlet Demiryolları İşletmesi İşçileri Genel Sendika Temsilcileri:

Başkan: Fahrettin Başkan, **Genel Sekreter:** Orhan Tüzüner, **Muhasip:** Nihat Akalın.

Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyon Temsilcileri:

Başkan: Rıza Tetik, **Genel Sekreter:** Ahmet Çatakçınler, **İdare Hey'eti** **âzası:** Sami Öznur.

TÜRK-İŞ İcra Hey'etinden:

Genel Sekreter: Cemil Gider, **Muhasip:** Ömer Ergün.

Genel Sendika en kısa zamanda İdare Hey'etini ve Umumî Hey'etini toplamak suretiyle, Tutanak icabını yerine getireceğini imza koyarak taahhüt etmiş bulunmasına rağmen, bu güne kadar Genel Sendika tarafından herhangi bir ilerleme kaydedilememiştir.

Son günlerde; Federasyonla Genel Sendikanın birleşmesi hakkında 11.7.1959 tarihinde taraflardan 3 er delege ve TÜRK-İŞ'den de Muhasip Ömer Ergün ve Umum Müdür ve zevatının da katıldığı toplantıda, birleşme üzerinde taraflar fikirlerini söylemiştir. Federasyon, Genel Sendika ile hukuken birleşmeyi şiddetle arzu ettiğini, hattâ seçimle ilgili bazı tavizlerde de bulunduğu halde, Genel Sendika Başkanı hukukî birleşmeyi bir yana bırakmış İş Birliği şeklinde çalışmayı teklif etmiştir.

Bu teklif, birleşmeden kaçınmak, kendi başına kalmak demektir. Bu nevi İş birliği şeklindeki çalışma teklifinin hukukî değeri olmadığından Hakem mevkiinde bulunan zevatın da dikkatinden kaçmadığı kanaatindeyiz.

Bütün bunlara rağmen, Demiryolu İşçileri ile Sendikalarının tek bir teşekkül etrafında birleşmesini candan arzu eden Federasyonumuz, manevî mes'uliyetten kendini tamamen vareste görmektedir.

VII — SON ZAMANLARDA SENDİKACILARA KARŞI, İDARECİLERİN TUTUMU;

Memleketimizde vakit vakit Sendika faaliyetlerine karşı çeşitli baskıların yapıldığı bir vakiydir. Sendikal hareketlere karşı ya tahammülsüzlük veya Sendikacıların bazı talep ve meselelerini açık kalple ortaya koymuş olmaları hoş gitmemiş, bunun yarattığı reaksiyon Birliklerin kapatılması, Sendikacıların İşden çıkarılması gibi, bir tasnif ve tasfiye ameliyesi meydana gelmiştir.

Herkesin kendileri gibi, düşünmelerini istiyen bir zihniyet, tahammülsüz de olursa, pek tabii olarak elindeki kuvvetini hudutsuz imkânlarıyla,

karşı tarafı haklı haksız demeden bertaraf etmeyi en kolay vasıta saymaktadır.

Maalesef Zonguldak hâdiselerinden sonra bir Sivas hâdisesi onu takip etti. Bilhassa 1959 yılı içinde bazı İşveren vekillerinin ve İdarecilerin Sendika İdarecilerine karşı İşten çıkarma, yer değiştirme gibi hareketlere başvurdukları görüldü. İdareciliği bir otorite, disiplin halinde telâkki edenler pek tabii olarak Sendika faaliyetlerine karşı tahammülsüzlük göstereceklerdir. Sendikacıları bir emir kulu telâkki eden bu zihniyet, maalesef yukarı makamlara, Sendikacıları kötüleye kötüleye istedikleri neticeye ulaşma gayreti göstermişlerse de, neticesi pek de başarılı olmamıştır.

Kendi hareketlerini, kontrolden uzak tutmak isteyen; müsamahaya tahammül göstermiyen bir zihniyetin, işinde devamlı olarak muvaffak olması beklenemez. Bu yüzden, sevgi ve saygıya istinad eden karşılıklı anlayışla İdarecilerin daha çok muvaffak olacaklarına inanıyoruz.

Federasyon olarak Umum Müdürlük makamıyla kurduğumuz bu düzenin, diğer makamlara da sirayet etmesini ve örnek olmasını arzu etmekteyiz. Sivas olayları hepimizi üzmüştür. Hattâ Türk Sendikacılarının dikkatlerini de bu noktaya çekmiştir. Sendika Başkanı Aydener Tandoğan'ın işine nihayet verilmesi ve bazı Sendikacılarında başka yerlere nakilleri cihetine gidilmesi karşısında İdare Hey'etimiz hâdiseleri tesbit ve tahlil ederek, işin bu dereceye varmasında iki tarafın da fedakârlık kabul etmemeleri hususundan ileri geldiğine kanaati tamdır. Başkanın Mümessillik sıfatının kaldırılması, işten çıkarılması o kadar süratli olmuştur ki Federasyonumuzun her türlü teşebbüsleri fazla bir semere vermemiştir.

Şunu da ifade etmek isterizki; müessesemizin yüksek makamına mesele bütün detaylarıyla tarafsız şekilde anlatılmış, nakilleri çıkan bazı Sendikacılar daha da genişleme istidadı gösteren muameleleri kısmen iptâl edilmiştir. Aydener Tandoğan meselesiyle mensup olduğu Sendikadan fazla, Federasyon olarak alâkadar olunmuş, keyfiyyet TÜRK-İŞ'e de intikal ettirilmiştir.

Bu olay içinde şu düşüncelerimizi de arz etmeden geçemeyeceğiz. Bazı Sendika İdarecilerinin kendi başlarına ve anlayışlarına göre tutumları. Federasyonumuz tarafından üzerinde çok durulan konulardan biri olmuş ve bazı idarecileri ikaz etmekten de geri kalınmamıştır. Buna rağmen Federasyonun bu samimî ikazları bazı Sendika İdarecileri tarafından müdahale telâkki edilmiş ve bu yönden Birliğimiz arasında da zayıf verilmiştir. Bu hususları ıttulanıza arz ederken her Sendika İdarecisinin, kendisini kontrol etmeden, mesai arkadaşlarıyla hem fikir olup Federasyon prensiplerini nazara almadan, gelişi güzel çıkış ve hareketlerden daima kaçınmaları gerekir.

Memlekete ve dolayısıyla Temsil ettiğimiz topluluğa hizmet ederken,

düşüncelerimizi serbestçe beyan etmeden dolayı, bazı İşveren vekilleriyle İdarecilerin takınmış olduğu bu tavırların hepimizi üzmemekte olduğu bir gerçektir. Temennimiz; bundan böyle bu nevi muamelelerin tevali etmemesi, karşılıklı münasebetlerin çok daha iyi ve anlayışlı olmasıdır.

VIII — İŞÇİLER EMEKLİ SANDIĞI, İŞÇİ SİGORTALARI, ÖLÜM VE YARDIMLAŞMA DERNEKLERİ HAKKINDAKİ DÜŞÜNCELERİMİZ;

1 — Demiryolları İşçileri Emekli Sandığı;

Demiryolu İşçilerini bugün acı acı düşündüren bir mesele de İşçi Emekli Sandığına 10 senedir bir vechе verilememiş olmasıdır. 2454 sayılı Kanunla 1936 yılında TCDD. Yolları ve Limanları İşletme Umum İdaresi Memurları Tekaüt Sandığı namıyla teşekkül eden bu Sandık 1950 senesine kadar aynı şekilde çalışmasına devam etmiş ve 5434 sayılı Kanunla T.C. Memur Emekli Sandığı vücut bulunca, İdaremizin memurları yeni teşekkül eden bu Sandığa devredimştir. Geride kalan İşçiler ise, 5434 sayılı Kanunun geçici 2. maddesiyle adı, TCDD. İşçileri Emekli Sandığı (Tekaüt Sandığı) olarak tebdil edilen ve mürakabası Münakâlat ve Maliye Vekâletlerine bırakılan aynı Sandıkta, kalmışlardır.

1951 yılından sonra, TCDD. İdaresine intisab eden bil'ümum İşçilerin İşçi Sigortaları Kurumu ile ilgilendirilmiş olması neticesi; mevcut olan Emekli Sandığının malî muvazenesi istikrarsız bir hale gelmiştir.

Bu güne kadar bu Sandığa, bir vechе verilememiş olması, mevcut Kanunun tâdil ve ıslâhı yolunda sadrı şifa yardımın, alâkalı Vekâletlerce gösterilmemesi yüzünden Emekliye sevk edilenler telâfisi güç mağduriyetlere dûçar olduğu gibi, Emekli olacakları da endişeye sevk etmektedir. Bunlardan bazılarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

a) Emekli aidatını bu günkü maaşı üzerinden Sandığa ödemelerine mukabil, Emekliye sevkleri halinde 1953 yılındaki unvanlarına tekabül eden yeni ücretleri üzerinden Emekli maaşı tahakkuk ettirilmektedir.

1.3.1959 tarihinde bil'ümum Emeklilerin maaşlarına % 100 zam yapılmıştır. Aynı zamanda Barem cedvelinin tâdili sebebiyle 1953 senesindeki unvanların o günkü derece ücretlerine de % 100 zam yapıldığından bugün, Emekliye çıkanların maaş tahsisi 1953 senesindeki aldığı ücrete göre olmayıp, o günkü unvanına göre muamele yapılmaktadır; MESELÂ: 1953 de S.I. usta olanlar 450 lira üzerinden, S.II. usta olanlar 400 lira üzerinden ve S. I. İşçi olanlar da 350 lira üzerinden Emekli maaşı almaları tahakkuk etmiş olmasına rağmen; bu günkü alınan ücret üzerinden muamele yapılmamış olması sebebiyle netice tatmin edici görülmemektedir.

b) Bir kısım İşçilerin, temayüz etmesinden dolayı İdarece ustabaşı veya Şefmontör gibi, (memuriyet tablosuna nakledilmeleri dolayısıyla) sı-

niflara geçirilmektedir. İşçilik ve Memurluk hizmetinin tevhid edilememesi yüzünden emeklilik sürelerini tamamladıkları halde Emekliye sevk edilememektedir. Bu vaziyette olup da çalışmaktayken vefat edenlerin geride kalan dul ve yetimlerine yapılan muamele şekli o kadar acıdır ki, mütevaffaya hayır dua yerine beddua etmektedirler.

c) Bu Sandıktan dul ve yetim maaşı alan bir kısım kız çocuklarının evleninceye kadar yetim maaşı almalarına mukabil, aynı vasıfta bulunan diğer bir kız çocuğu 25 yaşını ikmal edince evlenmiş olup olmadığına bakılmaksızın yetim maaşı derhal kesilmektedir.

Bu ve buna benzer bir çok aksaklıkları saymak mümkündür. 10 sene ye yakın bir zamandır, bu Sandık mensuplarının huzura kavuşmaları için Sandık Memur Emekli Sandığına devredilmediği gibi aktüerya hesabının göstermiş olduğu rakam muvacehesinde de İşçi Sigortalılarına devri yapılamamıştır.

Bu vaziyet karşısında; Sandığın ipka ve ihyasından gayri çare kalmadığına kanaat getiren Teşekkürümüz, Çalışma ve Maliye Vekilleriyle muhtelif temaslar yapmış, günün inkişafına göre Sandığa yeni bir istikamet verilerek, Mesken Kredisinin arttırılması, Demiryolunda çalışanların Emeklilik haklarının tevhid ve nizama konulması ve bilhassa muvakkat ve Daimî İşçilik arasındaki Sosyal yardım farklarının izalesi için; halen İşçi Sigortalı Kurumuna tâbi olan Demiryolu İşçilerinin de bu Sandığa alınması üzerinde durmuştur.

Bu mevzu hakkında gerek İdare gerekse İlgili Vekâletlerle yapılan görüşme keyfiyetinden zaman zaman Sendikalarımıza da bilgi verilmiştir.

Sandığın ipka ve ihyası için Federasyonumuzla birlikte, hazırlanan 3 maddelik Kanun lâyihası hakkında Münakalât Vekâletinin, Maliye ve Çalışma Vekâletlerinden istemiş olduğu mütalâa keyfiyeti müsbet olarak temin edilmiştir. Ancak Kanunun sevkinden önce, Sandığın mali durumunun bir aktüere hesap ettirilmesi teklifinde bulunulmuştur. Netice Aktüer raporunun verilmesine bağlıdır.

Senelerdir gelen ve giden Vekillerimize vehameti arz edilen bu mesele son defa, sayın Başvekilimize de etrafınca yazılı olarak arz edilmiştir. Ümit ediyoruz ki; Memur Emekli Sandığı hakkında her sene üç beş Kanun çıkarmak suretiyle Sandığın inkişafını sağlayan Hükümetimiz, müzminleşen bu derdimize kısa bir zamanda çare bulacaktır. Çünkü bu meselenin daha fazla gecikmesinin maddî mes'uliyeti yoksa da, manevî mes'uliyeti çok acı olsa gerektir.

2 — İşçi Sigortaları;

Topluluğumuzun büyük bir kısmını Sigortalı İşçiler teşkil etmesine rağmen senede bir yapılan, Genel Kurula Federasyonumuzdan bir delege

dahi çağrılacağı gibi Sendikalarımızdan da ancak bir kaç Delege çağrılmaktadır. Demiryollarına bu kadarlık yer verilmiş bulunmasından dolayı üzüntülerimizi ifade etmek mecburiyetindeyiz.

Halbuki Genel Kurulu teşkil eden Delegeler arasında varlığı ile yokluğu belli olmayan teşekküllerden Delege davet edildiği gibi, bazılarında da sayıca çok fazla Delegenin çağrılması, Sigorta Genel Kurulunun teşekkül tarzının isabetsizliğini ortaya koymaktadır.

Daha isabetli bir Delege tesbitinin yapılması gerektiğine işaret etmek isteriz. Ölçü, ister Sigortalı İşçi sayısı olsun ister Sendikanın üye sayısı nazara alınsın; bu husus, gelecek devrede daha isabetli yapılmalı kayırma ve imtiyaz gözetilmemelidir. Bu mevzudaki temennilerimizde aşağıda sıralanmıştır.

a) Sigorta Teşkilât kanunu değiştirilmeli, Genel Kurul az çok selâhiyetli bir organ haline getirilmeli; mürakıplarını da seçebilmelidir.

b) İşçi mesken mevzuu bu günkü halinden çıkarılmalı daha verimli hale getirilmeli; hakikî ihtiyaca cevap veren mesken inşası yoluna gidilmelidir.

c) Sağlık tesisleri ikmal edilmeli, İşçi Sağlığının yanında aile efradının da doktor muayenesi yapılmalıdır.

d) Sigortalı İşçinin en kolay şekilde Sigorta doktorundan istifadeleri sağlanmalıdır.

e) Bu günkü prim ödemeleri karşısında; İşçilerin Sigorta, Sosyal hak ve nimetlerinden daha çok istifadeleri temin edilmelidir.

f) Sigorta ile ilgili bir Banka kurulmalı ve Türk İşçisinin emniyet sahası genişletilmelidir.

Hazırladığı söylenen Sigorta Teşkilât Kanun tasarısı içinde, İşçi Sigortalıları isminin (Sosyal Sigorta) şeklinde yapılacağı hakkındaki beyanata inanmak istemediğimiz gibi, bu değişikliği de yerinde bulmamaktayız. Bu manevî varlığımıza dokunulmamasını temenni ediyoruz.

3 — Ölüm yardım cemiyeti;

TCDD. Memur ve İşçileri Ölüm Yardım Cemiyeti 26.4.1959 tarihinde Ankara'da olağanüstü bir toplantı yapmıştır. Ekseri Sendikalarımızın Delegelerinin de katılmış olduğu bu toplantıda bazı kararlar alınmıştır. Bu kararlar arasında Ölüm Yardım aidatı 1.7.1959 tarihinden itibaren 3 liradan 5 liraya çıkarılmıştır. Buna mukabil çalışanların ölümü halinde geride kalanlara verilen 5 bin lira 9 bin liraya, Emeklilerin ölümü halinde de bunlara verilen 500 lira da 1500 liraya çıkarılmıştır. Diğer bir karar gereğince üyelere toplanan Ölüm yardım aidatı olduğu gibi, müessesemizde vücut bulan Ray Sigorta Şirketine devir suretiyle, İdare Hey'etinin bu Şirketle

mukavele akdetmesine yetki verilmiş ve 5 senelik mukavelenin de yapılmış olduğu alâkahlar tarafından bildirilmiştir.

Alâkahların beyanına göre toplanan bu aidatın daha şumullü işlerde kullanılması suretiyle mevcut nakdin daha çok gelir sağlayacağı ve bundan bütün üyelerin daha fazla yardım görme imkânının doğacağı bildirilmiştir. Temenni ederizki mensuplarımız namına hayırlı neticeler versin.

Bütün arzumuz bu Cemiyetin daha iyi bünyeye sahip olmasından ibarettir. Fakat, son defa yapılan toplantının âdeta bir olup bittiye getirilecek şekilde ceryan ettiğini ifadeye mecburuz. Teşkilâtımız adına bazı kanaat ve fikirlerin ortaya konması, bir kısım İdareciler tarafından hoş karşılanmamış ve reaksiyon yaratmıştır. Bu gibi Cemiyetlerde müsavi şartlarla herkes söz sahibi ve aynı zamanda düşüncelerini, rahatlıkla savunacağı bir yer olmalıdır. Tesir altında bulunan Cemiyetlerin geçmiş halleri ve akibetleri henüz tazeliğini muhafaza etmektedir.

Ölüm Cemiyetinin son günlerde bir varlık haline gelmesi, bu Cemiyetin Genel Kurulunda bulunan üyelerin göstermiş olduğu alâka ve müzakereler sayesinde kabil olmuştur. Bu Cemiyeti yaşatmak daha iyi imkânlarla kavuşturulmasını görmek başlıca arzumuzdur. Bu günün insanları yarınını düşünmek kaygusu içindedir. Meselelerine sahip çıkan topluluk içinde, Cemiyetler hayat bulur. Bu inançla, bu toplantıda vazife yapmaktan başka bir gaye güdülmüş olmadığını da ifade etmek isteriz.

4 — Yardımlaşma Derneği;

Mensuplarına yardımlaşma temin etmek gayesiyle kurulan bu Derneğimiz de bir zamanlar çok tehlikeli anlar geçirdi. Adeta sermayesini kaybeder duruma düşürüldü. Bol keseden ihsanda bulunurcasına ölçsüz yardımlar yaptı. Yine topluluğun vaktinde müdahalesi, Derneğe hayat kazandırdı. Bunun sebeplerini tahlil edecek olursak, merkezîyetçi bir sistem ile her şeyi biz biliriz zihniyetinden doğmaktadır.

Bu Derneğin Yardımlaşma hizmetini iyice yapabilmesi için, Derneğin İdarecileri hiç bir suretle tesir altında kalmadan vazife ifa edebilmelidir. Aksi takdirde, milyonları olduğu halde taleplere bu günkü gibi zamanında karşıyamaz hâllere düşmekten kendini kurtaramıyacaktır. Mevduatını en iyi şekilde kıymetlendirmekle gelir kaynaklarını çoğaltmak suretiyle Dernek, bu günküden daha çok mensuplarına hizmet edeceğine inanıyoruz.

İdaremiz içinde Yardımlaşma gayesiyle kurulan bu iki Cemiyetin ayrı ayrı faaliyet göstermesi, lüzumsuz kırtasiye ve İdarî masraflara yol açmaktadır. Gerek Ölüm Yardım Derneği gerekse Yardımlaşma Derneğini birleştirmek suretiyle her iki vazifeyi görececek bir Cemiyet haline gelmesini arzuluyoruz. Bunu bir fikir olarak ortaya atıyoruz.

Bu Cemiyetin Umumî Hey'etinin teşekkül tarzını Ölüm Yardım Cemiyeti gibi görmeyi temenni ediyoruz.

Velhasıl mensuplarımızı alâkadar eden bütün Cemiyetlerde söz ve rey sahibi olmak suretiyle mes'uliyeti paylaşmak istiyoruz.

IX — FEDERASYONUN MALÎ DURUMU;

1 — Bu devre Federasyonumuzun hesapları mûrakıplar tarafından 4 defa teftiş edilmiştir. Bunlardan birinci ve ikinci teftiş ikişer üye, üçüncü teftiş bir üye ve sonuncu teftiş de üç üye tarafından müştereken yapılmıştır.

Vermiş oldukları raporlar Hey'etimizce tetkik edilmiş bazı noktalarda gerekli açıklamalarda bulunulmuştur.

2 — Münasebetler bölümünde de görüleceği gibi, İdaremizin işletmekte olduğu Çeltik Kömür Madeninin hususî sektöre devri ve burada çalışan İşçilerin arzu ve istekleriyle diğer İşyerlerinde yapabilecekleri işlere nakilleri dolayısıyla, hali acze düşen Çeltik Sendikası kendi tüzüğündeki hükme istinaden menkûl ve gayri menkûl esyasiyle mevcut nakdini, Federasyonumuza intikal ettirmiştir. Yapılan hesap ve teslimat sonunda 134,80 kuruşluk nakit, senetli alacak ile, 14 kalemden müteşekkil (Federasyonun Demirbaş Defterine kaydı yapılan) 626,90 kuruşluk Demirbaş tutarı dahil 761,70 kuruşluk da Federasyona geliri olmuştur.

3 — Bu devre Federasyon menfaatine Ankara'da bir gece tertibine karar verilmiştir. Maliye Vekili sayın Hasan Polatkan'la Münakâlat Vekili sayın Muzaffer Kurbanoğlu'nun yüksek himayelerinde icra edilen gecemiz 15.4.1959 tarihinde Demirspor lokalinde yapılmıştır. Çeşitli Kurum ve Müesseselerin dâvetli bulunduğu bu gece dolayısıyla bugün için (daha bazı yerlerden teberru gelmesi muhtemel olduğundan) 25347 lira 24 kuruşluk bir gelir sağlanmış olup bu mikdar gelirin temini için de 6055 liralık bir masrafımız olmuştur.

Federasyonumuzun bu gecesini yüksek himayelerine almış olan sayın Polatkan'la sayın Kurbanoğluna alenen teşekkür ederiz.

Bu gece dolayısıyla alâkalarını esirgemiyen zevata ve Federasyonumuza yardımda bulunan Müesseselere değerli yardımlarından dolayı da teşekkür ederiz.

4 — Bu gelire ilâveten devremizde bazı teberrüer de sağlanmıştır. Toplamı 8351 lira olan bu yardımdan, bilhassa Federasyona aidat borcunu ödemekle beraber ayrıca teberruda bulunan Sendikalarımızda mevcuttur.

Cemiyet anlayışı bakımından göstermiş oldukları bu samimî hareketlerine karşılık, huzurunuzda bu Sendikalara ve bu uğurda mesai sarfeden arkadaşlarımıza teşekkür eder iyi niyetlerimizin kabulünü rica ederiz. Te-

berrü yapanların başında İzmir Sendikası başta olmak üzere H. Paşa, Çankırı, Malatya Sendikalarının bulunduğunu ifade etmek isteriz.

Maddî imkânları daha müsait olan diğer Sendika ve İdarecilerinin de aynı hisle harekette bulunmalarını beklerdik. Karşılıklı yardımlaşmaya lüzumu kadar değer vermek, kolektif çalışmanın icabı olduğunu, hatırdan uzak tutmamak lâzımdır.

5 — Federasyonun umumî gelir ve umumî gideri ilişik 1. No. lu cetvelde teferruatlı olarak gösterilmiştir.

Eylül 1957 den 15.8.1959 tarihine kadar umumî gelirimiz 95815 lira 77 kuruş olup, umumî giderimiz de 62840 lira 06 kuruştur. Umumî gelirden gider miktarı çıkarılınca geriye kalan 15.8.1959 tarihindeki kasa durumumuz 32975 lira 71 kuruştur. Bunun 25997 lira 24 kuruşu Eskişehir Yapı ve Kredi Bankasının 37 No. lu hesabında ve 5115 lira 72 kuruşu da Umumî Hey'et masraflarına karşılık Federasyon kasasında bulunmaktadır.

Gelir - Gider cetvelinde de görüleceği gibi, bu mikdara ilâveten 7673 lira 17 kuruş kıymetinde 98 kalemlik demirbaşımız bulunmaktadır. Bu demirbaşlar alâkalı defterimizde işlenmiş bulunmaktadır.

Umumî Gelirimizden, çeşitli şekilde temin edilen ve aidat dışı sağlanan 33698 liralık fevkalâde gelirler tenzil edilecek olursa; yalnız aidat gelirimizin 62117 lira 77 kuruş olduğu görülecektir. Bu aidat geliriyle Federasyonumuzun umumî masraflarının karşılanması gayri mümkündür.

Bu sebeple, halen alınmakta olan aidat miktarının arttırılması bir zaruret haline gelmiştir. Gerek Cemiyetimizin günbe gün inkişafı gerek üyelere sağladığı menfaatler ve gerekse Sendikalar aidatının yer yer arttırılmış bulunması ve aynı zamanda Federasyon tarafından Sendikalı üyeler namına TÜRK-İŞ'e ödenmekte olan üye başına 5 kuruşun arttırılması da muhtemel olduğundan ve günün şartlarına nazaran 25 kuruşa bir bardak çay dahi temin edilemeyeşi noktayı nazarlarından üye aidatının 15 - 25 kuruşta kalmasının doğru olup olmayacağını takdirinize bırakıyoruz.

Umumî Hey'etinizin durumu takviye edeceğine inanıyoruz.

6 — Federasyon gelirinin esasını teşkil eden, aidat gelinine mesned olan Sendikaların üye miktarları ilişik II. No. lu cetvelde gösterilmiştir. Cetvel muhteviyatı Umumî Hey'etinizce tetkik edilecek olursa, bu devre üye artışında yüzde yüze yakın bir inkişaf vardır.

Bazı Sendikaların fazla bir ilerleme kaydetmediği de bu cetvelde görülmektedir. Üye artışına azamî gayret gösteren Sendikalarımıza teşekkür ederiz. Bununla beraber bazı Sendikaların üye miktarında, hakikat payının zayıflığını da söylemek yersiz olmasa gerektir.

Halen Federasyona bağlı 21 Sendikanın üye adedi, cetvelde de görüleceği gibi 7352 den 14611 e yükselmiştir.

7 — İlişik III. No. lu cetvelde görüleceği gibi, üye Sendikaların bu dev-

re Federasyona ödemeleri icap eden aidat durumunu göstermektedir.

Bu cetvelin 1. sütünü Federasyona bildirilen üye adedini, 2. sütünü bir aylık aidat miktarını, 3. sütünü bu devre (Eylül 1957 den 31.8.1959 tarihine kadar) ödemesi icabeden aidat tutarını, 4. sütünü hesapların kapanmış olduğu 15.8.1959 tarihine kadar ödenmiş olan miktarı ve 5. sütünü ise borç miktarını göstermektedir.

Bu hale göre, bilhassa bazı Sendikaların aidat borcunu vaktinde ödemedikleri kayden de sabit bulunmaktadır. Devamlı takip ve ikazlara hacet kalmadan Sendikaların aidatlarını zamanında ödemeleri aslı vazifelerindedir.

Borcunu vaktinde ödemiye Sendikalar için Ana Nizamnameye işler hükümlerin konulması tavsiyelerimiz arasındadır.

X — ÜCRET POLİTİKASI - İŞDEĞERLENDİRME VE ÇALIŞMA SİSTEMİ;

Sayın Arkadaşlar;

Raporumuzda ücretler mevzuuna ayrı bir yer verilmesinin ehemmiyet ve lüzumuna kani olarak düşüncelerimizi arz ediyoruz. Bu mevzuu üç bölüme ayırmak icabeder:

- a) Hayat şartları karşısında ücretler,
- b) Tatbik edilen İşdeğerlendirme sistemi,
- c) Çalışma sistemi.

a) Hayat şartları karşısında bugün ele geçen parayla geçim güçlüğünü, kabul etmeyecek bir kimsenin olabileceği tasavvur edilemez. İşçinin hayat seviyesinin yükselmesi, aldığı ücrete bağlıdır. Geçim zorluğu içinde bulunan insanların huzurla iş görmeleri kabil değildir. Bugün büyük çoğunluk aldığı ücretle geçinememenin zorluğu içinde, ayrıca iş yeri dışında da geçimini sağlayacak munzam bir iş peşindedir. Bu hal insan gücünün vaktinden önce yıpranmasına ve işyerindeki aslı görevini lâyıkıyla yapmasına engel olacak hallerdendir.

Bunun için emeği bir yere bağlamak ve işini benimsetmek, ancak verilecek ücretle geçimini sağlayacak, imkânlara bağlıdır.

İşçilik herkesin yapabileceği işler arasında mütalâa edildiği müddetçe, bu memlekette Sanayi İşçisinin, yetişmesine imkân yoktur. Herkesin Memur, Mühendis, General olmasını değil, İş hayatında çalışanların ücretlerinin bir kıymet ifade eder hale gelmesi, İşçiliğe karşı bir alâkanın uyanması lâzım gelir. Sanayide ileri gitmiş memleketlerde iş hayatında çalışanların, aldıkları ücret bazı hallerde bir fabrika müdürünün aldığı ücretin de fevkindedir. İşçi unvan değil; emeğinin, sanatının değerlendirilmesini istemektedir. Aksi takdirde babadan evlâda intikâl etmeyecek bir sanat ha-

yatının bu günkünden daha ileri gideceğine inanamıyoruz. Munzam ücretler, fazla mesai ücretleriyle 80-100 lira yevmiyeli bir ücret politikası karşısında, her türlü imkânlardan mahrum ve 7-16 lira gündelikle geçinmek zorunda olan büyük bir çoğunluğun da bulunduğunu unutmamak icabeder. Kimsenin aldığı ücreti çok görmüyoruz. Yapılan işe karşılık ücret verildiğine göre 80-100 lira alanların ne gibi, işlerle meşgul oldukları hepimizce bilinmektedir.

Son defa ücretlere yapılan zam ise tatmin edici olmaktan çok uzaktır. Çeşitli riyâzi ölçülere göre yüzde nisbetleri, öylesine yapılmıştır ki; İş yerlerinde anlaşmazlıklara sebebiyet vermiştir. Bu zammın nazariyesinde; küçük ücretleri, yukarı ücretlere yaklaştırma prensibi güdülmüş, saat ücreti 200 kuruş olanlara, —sen çok almışsın— dercesine, zam payından istifadesi de öylesine olmuştur.

Sanatkâr İşçi ve kıymetler, âdeta tasfiye edercesine bir ücret politikası takip edilmiş ve edilmektedir de. Bu da Kalifiye İşçilere ihtiyacımız yok diyecek dereceye kadar varmıştır. Bu anlayışla Demiryollarında, daha uzun yıllar yeni bir lokomotif imalini, beklemek hayâldir.

Bu günkü şartlar altında, İşçi ücretlerinin yetersizliği kabul edilmek suretiyle, aldığı ücretler yükseltilmelidir. Senelerce hizmet yapmış insanlara —bundan daha fazlasını veremeyiz başka yerde kendine iş ara demek— realiteleri görmemek demektir.

b — 1955 senesinde tatbik sahasına sokulan İş değerlendirme sistemi, Standart çalışmada bulunan müesseseler için belki verimli olabilir. Fakat imalâttan ziyade tamiratla iştiğal eden müessesemizde, bu yeniliğin istenilen neticeyi vermediğini de maalesef ifadeye mecburuz. Hattâ bu sistemi tatbik edenleri dahi, tatmin etmediği bir gerçek haline gelmiştir. Ekseri işi tamirat olan müessesemizde bu sistemin tatbikinde ısrar etmenin sebebini anlıyamamaktayız.

Aradan 4 sene gibi uzun bir zamanın geçmiş olmasına rağmen sisteme intibak edilememiştir. Hattâ Emek, Başarı ve Kademe zammı gibi ilâveler yapılmasına rağmen umumiyetle adaletli, işler bir ücret sistemi vücut bulamadığı da bir gerçektir. Bu sistemde Prim esası olmadığı gibi aynı işde çalışan iki İşçi arasında verimli olanla verimsiz arasında fark gözetilmekte, istihsalin artışı teşvik edecek İstihsal Priminden de mahrum bulunmaktadır. Kalifiye İşçilik bakımından Sistem kifayetsizdir. Zira: Bilgi ve mümarese vasfına haiz mesleğin zirvesine ulaşmış bir İşçi ile müptedi bir işçi arasında (Usta, İşçi ve Yardımcılık vasfı itibariyle), tefrik sağlayacak keyfiyetten de mahrum bulunmaktadır.

Hepsi de İşçi vasfı ile ifade edilmektedir. Bu halin randımına müessir olacağı kanaatındayız.

Bu sebeple Sistemden şikâyetçiyiz. Zaman zaman düşüncelerimizi iz-

har etmekten geri durmadık. Selâhiyet sahibi kimselerin bu mesele üzerinde hassasiyetle durmasını bekliyoruz.

Mevcut İş değerlendirme sistemi, mülga kadro sisteminden farklı tarafı yoktur, Bilâkis kırtasi formalite bu sistemin bünyesini sarsmıştır.

Kırtasiyecilikten uzak tatmin edici, güvendirici ve tatbikatı basit, bünyemize uygun, bir ücret sistemi bulunmasını istemekteyiz.

3 — Haftalık 48 saatlik normal çalışma dışında, her türlü çalışmalar fazla çalışma olduğundan ve bu Çalışma için de İşçiye fazla ücret ödenmesine dair son çıkan Tevhidi İctihat kararı malûmdur.

Bu kadar sarıh hüküm bulunmasına rağmen; Fedakâr İşçi arkadaşlarımıza bu hakkın verilmesi için bir çok yazışmalarımız olduğu halde, İdare hâlâ eskiden devam ettiği yoldan ayrılmamaktadır. Bu hususta, son yapılan Umum Müdürlükle Federasyonumuz toplantısına ait 18.7.1959 tarih 1-0/3903 sayılı Tamimin 12. maddesinde görüleceği gibi keyfiyet Sendikalarımıza da bildirilmiştir.

Hal böyle olmasına rağmen; Tetkike alınan bu mesele, ilgililerden sorulduğunda -gerek mesai saatlerinin azlığı ve gerekse tahsisatın yokluğu- ileri sürülerek İctihat kararına rağmen bu çalışmalar karşılığı fazla mesai ücreti ödenmemektedir.

Fakat; ortada mevcut olan bir hakikatı da beyan etmeden geçemeyeceğiz. Çalışmadan 250 - 1000 liraya kadar her ay verilen ve ismi de EKİP Mesaisi olan bu ödemenin istenildiği takdirde hem tahsisatı bulunmakta, hem de bu kimselerin tatmini gözetilmektedir.

Demiryolunun her bakımdan inkişafını ve Yurt içinde Seyrüsefer ve nakliyat emniyetinin bugünkü seviyesinden daha fazla ilerlemesini candan arzu eder ve bunun başta gelen bir vazifemiz olduğunu ifade ederken İdarenin yapmakta olduğu bu gibi fuzulî ödemelerle lüzumsuz kadro isdihdamına bir son vermesini hem müessese mensubu olarak ve hem de bir vatandaş olarak temenni etmekteyiz.

Fazla mesai Çalışmalarından her ne kadar İşçi ve Personelin eline biraz daha fazladan ücret geçiyorsa da, bu nevi çalışmalar verimli olmaktan uzaktır. Bu bakımdan Fazla mesailerin kaldırılması lâzımdır.

Daha çok muhtelif şekil ve isimlerle ek görevlerle tatminden ziyade ücretlerin ciddi şekilde ayarlanması ve ücret adaletinin tesisi gerekir. Bu suretle muhtelif namlarla ücret verilmesine de mahal ve ihtiyaç kalmaz.

NETİCE;

Federasyonumuz İcra ve İdare Hey'eti olarak sarfedilen mesaimizin neticelerini huzurunuzda arz etmiş bulunuyor. Gerek Teşkilâtımızla ve gerekse İdarecilerle iyi münasebet kurmak prensibinden ayrılmadık. Topluğumuzun ve Memleketin menfaatlerini daima göz önünde tutarak çalıştık. İleri gittik, gerilemedik. Bugün eksikleri Tamamlanmış bir Teşki-

lâtı sizlere emanet etmekle huzur duyuyoruz. Gelecekte bu Teşkilâtın büyük işler ve dâvalar halledeceğine inanıyoruz.

Topluluğumuza lâayık bir teşekkül olmak için birlik ve beraberliğimizi ve saygıya dayanan işbirliğini muhafaza ve takviye suretiyle muvafakiyetimiz daimî olacaktır.

İkaz ve temennileriniz bizim için bir değer taşımaktadır.

Bundan istifade etmemize imkân vereceğinize inanıyoruz. Çünkü tenkitten kaçınanların bir o kadar tenkit edileceklerini biliyoruz. İyi yol almak için bunlara her birimizin şiddetle ihtiyacı vardır.

İyi bir mimar ve usta, meydana getirdiği eserin tenkit edilmesini müsamaha ile karşılayabilirse çok daha iyi eserler meydana getirmesine imkân bulur.

Gelecekteki günlerin Milletimiz, Topluluğumuz için hayırlı ve uğurlu olması temennisiyle yeniden seçilecek arkadaşlarımıza başarılar diler, Hepinginizi hürmet ve muhabbetle bir defa daha selâmlarız.

FEDERASYON İDARE HEY'ETİ

Başkan Rıza Tetik	Genel Sekreter Ahmet Çatakçinler	Muhasip Ali Demirayak
Başkan Vekili Aydener Tandoğan	Üye Ömer Ergün	Üye İhsan Karakurun
Üye Ömer Sönmez	Üye Niyazi Hançer	Üye Sami Öznur
Üye Selâhi Barım	Üye Cemal Durbakayım	Üye Rauf Karatepe
	Üye Necati Gürin	Üye Celâl Esemem

III No. lu cetvel

*Sendikaların 1-9-1957 den 31-8-1959 tarihine kadar Fedarasyona ödemeleri icap eden
aidat ile 15-8-1959 tarihine kadar ödenen miktar ve borç vaziyetini
gösterir cetveldir.*

	Sendikalar	Üye adedi	Türk - iş dahil bir aylık aidat tutarı		1-9-1957 den 31-8- 1959 Ta. ne kadar ödenmesi icabeden		1-9-1957 den 15-8- 1959 Ta. ödenmiş olan miktar		Kalan borç miktarı	
			Lira	Kr.	Lira	Kr.	Lira	Kr.	Lira	Kr.
1	Eskişehir	3000	770	00	14190	00	14190	00		
2	Sivas	3500	895	00	16530	00	12810	00	3720	00
3	Adapazar	860	235	00	4019	80	4019	80		
4	İzmir	1100	295	00	4535	00	4240	00	295	00
5	H. Paşa	1433	378	25	1507	50	1507	50		
6	Sirkeci	400	120	00	1864	00	1624	00	240	00
7	Adana	203	70	75	1350	00	1350	00		
8	Karkamış	150	57	50	780	80	736	00	44	80
9	Ankara	1100	295	00	5059	00	5059	00		
10	İskenderun	355	108	75	1620	50	1367	50	253	00
11	Şenyurt	200	70	00	1421	80	1301	80	120	00
12	Afyon	400	120	00	2300	00	1940	00	360	00
13	Çankırı	150	57	50	770	00	540	00	230	00
14	Samsun	76	31	40	594	65	587	00	7	65
15	Mersin	150	57	50	1457	75	1457	75		
16	Nazilli	600	170	00	1235	00	725	00	510	00
17	Balıkesir	89	33	35	200	10	125	30	74	80
18	Derince	235	78	75	471	30	388	25	83	05
19	Bilecik	300	95	00	570	00	380	00	190	00
20	Yerköy	36	25	40	152	40	152	40		
21	Malatya	274	88	50	531	00	265	50	265	50
Y e k û n		14611	4052	65	61160	60	54766	80	6393	80